

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ו

קדושת ציון

התאחדות החרדים לירושלם ציון על טהרת הקודש

תוכן הענינים

- ג. המקובל הרה"ק ר"י אשלג זצוק"ל ...
- ז. להפוך את המשוואה! .....
- י. מה העניין הגדול בגבולות 1967? .....
- יב. ירושת הארץ הקודם למשיח .....
- טו. משמח ציון בבניה .....
- כ. ליקוטי אם הבנים שמחה .....
- כד. ארוע קבלת פנים ובאו ציון ברנה .....
- ל. נישואין עם ארץ ישראל .....
- לג. התבוננות בדברי הנביאים .....
- לו. גיליתי ציבור גדול ואיכותי .....
- לז. ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות .....
- מב. שבת ויהי - הברון תשפ"ג .....
- מז. היולות אם הבנים שמחה .....

אגודת קדושת ציון פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל באידות, כמקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי התורה.

קדושת ציון

הייתה זו שיחה עם הרב מנשה בן-יוסף, מתלמידי החכמים המופלגים שמוכרים היטב לקוראי הגליון במשך שנים רבות. "נו, אתה כותב על משהו להחודש?", אני שואל אותו. "על מה אתה רוצה שאכתוב?". "אני אגיד לך? אתה הרי שופע רעיונות בכל נושא תורני שרק תבחר..." "מה אומר לך", אומר לי ידיד נפשי, "אני ממש נבוך. מה עוד צריך לכתוב, שלא נכתב? מה עוד צריך לומר, שלא נאמר? מה עוד צריך לזעוק, שלא נזעק? מה אני אכתוב - תפתחו את העיניים. תראו מה קורה. תבינו מה ה' רוצה. אל תהיו עיוורים!". כמה סימני קריאה יועילו שאשים? באיזה גודל אותיות אצטרך לכתוב את זה? מי שלא הבין עד כה, מה הוא יבין עכשיו?".

האמת, היה לי קשה להשיב לו. נכון, במשך שבע שנות פעילות הצלחנו להגיע לקהל רחב, שהולך וגדל. מי שהיה בשבת המרוממת בפרשת ויחי בחברון ראה דור חדש שצומח כאן, של יהודים חרדים המחוברים לארצם ומבינים את משמעות התהליכים שמתרחשים כאן, ולא רק שזה לא בא על חשבון הדקדוק במצוות ויראת השמים הבסיסית, אלא אדרבה - הדברים רק מפרים זה את זה. מי שהיה בועידות האחרונות ראה בחוש, כיצד הציבור הולך וגדל משנה לשנה, והאיכות אינה נופלת - בלשון המעטה - מכל כינוס אחר של בני תורה. בוודאי, צריך לחזור ולשנן את היסודות שעמדנו עליהם תמיד, מה עוד שרבים הם אלו שטרם נחשפו לדברים, ועבורם הם חדשים לגמרי. ועדיין, נפשו של תלמיד חכם שואפת לחדש, להעמיק עוד, לא לשקוט על השמרים, ואני מרגיש חסר אונים מול תחינתו של הרב מנשה.

אני ממשיך להרהר בדברים, ומעבר למצוקתו של הרב מנשה, אשר עם כל אהבתי אליו, פחות מדאיגה אותי [הוא יורה את צמאונו בסיום עוד מסכת בבלי וירושלמי במקביל, או בלימוד חושן משפט אליבא דהלכתא, או בחידושים מופלאים על ספרא דצניעותא עם באור הגר"א, או אולי במהלך גאוני בקהלת, הוא כבר יסתדר...] - מעבר לכך, מה שחשוב כאן, זה להבין מה מונע עדיין מרבים מבני הציבור החרדי - ובתוכם גם תלמידי חכמים

מו"ל
עורך ראשי
עורך משנה
עיומד

עמותת 'קדושת ציון'
הרב יהודה אפשטיין
הרב פסח הלפרין
מכון מידא דג'א

כותבים

הרב יהודה אפשטיין
הרב אברהם שוסטרים
הרב מאיר גולדמינץ
הרב חיים דוידוביץ'
הרב שמואל קרלינסקי
הרב משה מלוביצקי
הרב בצלאל גזן
כותבי המערכת

מדורים

דעת תורה
דעת ציון
קוראים כותבים
מקומות בארץ
מחזה ישעיהו
מועדי ציון
ובאו ציון ברנה
פנינים משלחנם של גדולי התורה
ובאו ציון ברנה
קוראים כותבים
מועדי ציון

ועדת ביקורת
דוא"ר 7694342@GMAIL.COM

מחלקת הפצה
דוא"ר 052-7128997
F7128997@GMAIL.COM

שאלות בכל ענין, להרשם לקבלת הגליון חיים בדוא"ר:

KDST.OFFICE@GMAIL.COM
079-5383396
077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובחול' אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות

המקובל הרה"ק רבי יהודה הלוי אשלג זצוק"ל

בעל פרוש 'הסולם' לזוה"ק^[*]

כי העובדה היא, שהקב"ה הוציא ארצנו הקדושה מרשות הנכרים והחזירה לנו, ובכל זאת עדיין לא קבלנו הארץ לרשותנו, מפני שעוד לא הגיע זמן הקבלה, כמו שבארנו בענין שלמות ההשגה, באופן שנתן, ואנחנו עוד לא קבלנו. שהרי אין לנו עצמאות כלכלית,

ואין עצמאות מדינית בלי עצמאות כלכלית^[**]. ועוד הרבה יותר מזה, כי אין גאולת הגוף בלי גאולת הנפש, וכל עוד שרוב בני הארץ שבויים בתרבויות הזרות של האומות, ואינם מסוגלים כלל לדת ישראל, ותרבות ישראל, הרי גם הגופות שבויים תחת הכוחות הנכרים. ומבחינה זו נמצאת עוד הארץ בידי נכרים, והמופת הוא שאין שום אדם מתרגש כלל מן הגאולה כמו שהיה צריך להיות בזמן הגאולה אחרי אלפיים שנה. ולא בלבד שאין בני הגולה מתפעלים לבוא אלינו וליהנות מן הגאולה, אלא חלק גדול מאותם שנגאלו וכבר יושבים בתוכנו, מצפים בכליון עינים להפטר מגאולה זו ולשוב לארצות פזוניהם. הרי שאע"פ שהקב"ה הוציא הארץ

יש לדעת, שענינים רוחניים אינם כענינים גשמיים, שבהם הנתינה והקבלה באים כאחד. כי ברוחניות - זמן נתינה לחוד, וזמן קבלה לחוד. כי תחילה ניתן הדבר מהשי"ת למקבל, ובנתינה זו נותן לו רק הזדמנות לקבל, אבל עוד לא קיבל

כלום. עד שיתקדש ויטהר כראוי, אז זוכה לקבל הדבר, באופן שזמן הנתינה עד זמן הקבלה יכול להתעכב זמן מרובה. ולפי זה מ"ש שהדור הזה כבר הגיע להכתוב 'ומלאה הארץ דעה את ה' וכו', הנה זה אמור מבחינת נתינה בלבד, אבל לבחינת קבלה ודאי לא הגענו עוד, עד שנטהר ונתקדש ונלמד ונתיגע בשיעור הרצוי, יגיע זמן הקבלה ויקום בנו הכתוב 'ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'.

וְנֹדַע,

שהגאולה ושלמות ההשגה כרוכים זה בזה, והמופת הוא שכל מי שיש לו המשכה לסודות התורה, יש לו המשכה לארץ ישראל, ולפיכך לא הובטח לנו 'ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' אלא באחרית הימים, דהיינו בזמן הגאולה.

ולפיכך, כמו שבשלמות ההשגה לא זכינו עוד לזמן קבלה אלא לזמן נתינה בלבד, שבכחה ניתנת הזדמנות לבוא לשלמות ההשגה, כן הוא בענין הגאולה שלא זכינו לה, אלא בבחינת נתינה בלבד.

[*] מתוך הספר 'מתן תורה', מאמר 'סיום ספר זוהר'.

[**] הרברים נכתבו בשנותיה הראשונות של מדינת ישראל, והמציאות המתוארת היא המציאות ששררה אז. ובחסדי ה' מאז ועד היום זכינו להתקדמות אדירה ברוחניות ובגשמיות, וכדברי הירושלמי ברכות פ"א ה"א, שגאולתן של ישראל היא קמעה קמעה, כאילת השחר.

המשך דבר המערכת

נראה, כי אותם אלו שהתעקשו עד כה שלא לקבל את הרעיונות והמסקנות המעשיות שעולים מגליון זה - כינון מדינת התורה במרחבי ארצנו, ניהולה לאור הבטחון בבורא עולם בכלים המעשיים שבידינו, עם כל המסתעף ביחס לכלל ולפרט - הם אותם אלו, שהתשובה לשאלת מהות החרדיות אינה נהירה להם. מי שהפך את החרדיות לסוג של תרבות, פולקלור, קודים חברתיים וכיוצא בכך - יתקשה להבין על מה אנחנו מדברים בכלל. ואילו מי שמבין שהחרדיות היא הרצון לקדש את שמו של מלך מלכי המלכים בעולמו באופן המובהק ביותר שיכול להיות - דווקא בעולם המודרני, המתקדם, בו גאוות האדם הרקיעה שחקים, עד שדימה בלבו כי בורא עולם מיותר בעולמו - דווקא בעולם זה להשלים את תהליך הגאולה המופלא בשיבת עם ישראל לארצו כפי שחזו נביאינו לפני מעל 2,500 שנה, דווקא כשהטכנולוגיה המשוכללת ביותר מנהלת כביכול את עולמנו, להפגין התנהלות מדינית הרואה בה' אהי ישראל את מנהל ההיסטוריה העולמית אשר כל הכללים הגיאופוליטיים, הכלכליים, החברתיים - כולם כפופים למהלך המדויק שהוא קבע כשברא את עולמו וכשבחר באברהם העברי ובזרעו לייצג את מגמתו בעולם - מי שמבין כל זאת, ואת חרדיותו הוא תופס כאמצעי להשיג את אותן מטרות - נהירים לו מטרות האגודה ודרכה, והוא מזדהה אתה בכל לבו.

במה אתם חרדים? בהקדשת חייכם לפרסום שמו של הבורא בעולם, או באכילת קוגל והרינג? זו השאלה שכל אחד חייב לשאול את עצמו. ולגבי חברנו הרב מנשה בן-יוסף? אל תדאגו, נתתי לו חופש הפעם, תמורת הבטחה לחזור בגליון הבא, אחר שיערוך ברור קצר מה הנושאים שבאמת מטרידים את הציבור כיום, שניתן עוד לחדד.

יראים ושלמים - לקבל את האמתות שבוקעות מגליון זה, אמתות המושרשות היטב במקורותינו החל מחומש בראשית וכלה בשו"תים האחרונים.

הדברים מטרידים אותי במשך מספר ימים, ולפתע נופל לי האסימון. "במה אתם יהודים?" זעק מרן הרב שך בהיכל יד אליהו לפני 30 שנה כלפי הציבור החילוני, ובעיקר כלפי השמאל, וזעזע את אמות הספים של הציבוריות הישראלית. רבים הזדעקו, ניסו להשיב, להעמיד את הישראליות המודרנית כמצע לאומה המתחדשת מצד אחד, וכהמשך של היהדות העתיקה מאידך, מבלי להכיר בסתירה המובנית שביניהם. אחרים, מעטים מדי, הודו שהשאלה שנצעקה מהמית לבו של זקן הדור הייתה חזקה מכל תשובה שיכולים הישראלים החדשים להשיב.

אך דבר אחד לא נלקח בחשבון על-ידי אף גורם - ששאלה זו צריכה להשאל גם כלפינו, קהל יראי ה'! במה אנחנו יהודים, ובמובן מסוים - במה אנחנו חרדים? מהי החרדיות, אם כן? מהי אותה השקפת עולם, שעליה אנו מגדלים רבבות ומאות אלפים, מהי אותה דרך חיים, אותה באנו להנחיל לדורות הבאים?

האם החרדיות היא תגובה למודרנה ותו לא, או שהיא באה להנחיל משהו מקורי, שורשי - ובלע"ז פונדמנטליסטי - שאינו תלוי כלל בתמורות העתים ושחודר מבעד למהלך ההיסטוריה העולמית? האם החרדיות מבטאת ערכים מוחלטים שנתנו בסיני ונצטוונו להגשים בעולם בו אנו חיים, או שאין היא אלא צורת חיים שבחרנו לעצמנו, כדי להתרחק מרוחות בלתי-רצויות המנשבות בעורפנו. דומני, שכל יהודי חרדי, כל בן תורה, כל מי שירא את ה', חייב להשיב לעצמו על השאלות הללו, ואחר שיעשה זאת - התמונה ההשקפתית תתבהר בשלל תחומים.

תקציר המאמרים

העוזבים את סיר הבשר - גם אותו אחד בהכשר מהודר - של ארצות המערב, ובאים לשכון במקום אותו הועיד ה' לעמו, וביתר שאת כאשר קהילה שלמה עושה זאת. אך לבנו

דואב על אותם אלו, אשר החיים הנוחים סמאו את עיניהם, עד שאינם מבינים, כי מפסידים הם את כל תכליתם בחיים בהשארים בארץ נכר, כאשר התירוצים שבעבר היו אולי נכונים - כבר לא חלים בזמננו! הרב משה מלוביזקי עומד במאמרו על המשמעות הנוראית של ההשארות באותם ארצות כאשר ה' מקבץ את עמו, והוא אף מעלה נתון כואב נוסף, שאולי לא כולם שמו לב אליו, והוא גורלם של המתים בארצות נכר, אחר שמאסו בארץ חמדה.

בגליון זה ניתן משקל רב לכם, הקוראים, והבאנו מספר מכתבים שנשלחו, ואשר מבטאים את רחשי הלב של קהל הקוראים הנכבד והאיכותי. במכתב אחד מתואר התהליך העובר על מי שנחשף אט אט לרעיונות האגודה, כיצד הוא מתחבר לדברים, עד שלבסוף הוא מגלה, כי מדובר בקבוצה איכותית, רוחשת, מתרחבת ומלאת חיות, אשר לא רק שאין להתבייש להמנות עליה, אלא היא מעניקה עוצמה ובטחון לכל החברים. מכתב נוסף מתייחס לנושא של קיום הבטחות הנביאים, ומציע פרשנות לכמה וכמה נבואות, לאור המציאות המתקמת בימינו.

כאמור, בפרשת ויחי התקיימה בחברון שבת מרוממת במיוחד עבור בני הישיבות הקדושות, אליהם התלוו מספר משפחות, ורשמים מאותה שבת מובאים

בגליון. כמרכן צרפנו שו"ת המסביר בתמציתיות את מטרות השבת ואת מהותה.

אירוע נוסף, ש'קדושת ציון' זכתה ליטול בו חלק מרכזי, היה קבלת הפנים לקהילת העולים המיוחדת - קהילת 'חזון אלימלך' - אשר עלתה מטומאת ארץ העמים וקבעה משכנה בעפולה, בראשות הרב נתנאל קידל שליט"א, אשר שמש בדוגמה האישית שלו, בהליכותיו ובמידותיו הנעלות, מלבד ידיעותיו התורניות, כמקור השראה עבור כל בני הקהילה. האירוע התקיים במוצאי זאת חנוכה בירושלים, ופעילי האגודה נטלו בו חלק, כאשר רבנים ואישי ציבור מהחשובים והבכירים ביותר בציבור דוברי האנגלית נושאים דברים נלהבים בעד הרעיון של העלאת קהילות שלמות לארצנו, וגם בתוכם בלטו הרבנים המזוהים עם האגודה, אשר מוכרים לקוראי הגליון. נציין, כי כבר בחול המועד סוכות התקיים אירוע מיוחד של 'קדושת ציון' לדוברי אנגלית ברמת בית שמש, שם התארח הרב קידל ואישים נוספים בקהילה החרדית בעפולה, וספרו על היוזמה המרתקת.

אכן, כמה גדולה זכותם של אותם יהודים,

המשך דעת תורה

מרשות האומות ונתנה לנו, עכ"ז אנו עוד לא קבלנוה, ואין אנו נהנים מזה. אלא שבנתינה זו נתן לנו הקב"ה את ההזדמנות לגאולה, דהיינו להטהר ולהתקדש ולקבל עלינו עבודת ה', בתורה ובמצוות לשמה, ואז יבנה בית המקדש ונקבל הארץ לרשותנו, ואז נחוש ונרגיש בשמחת הגאולה. אבל כל עוד שלא באנו לזה, שום דבר לא נשתנה, ואין שום הפרש בין נמוסי הארץ עתה, מכפי שהיתה עדיין תחת ידי זרים, הן במשפט, הן בכלכלה והן בעבודת ה', ואין לנו אלא הזדמנות לגאולה.

היוצא מדברינו, שדורנו זה הוא הדור של ימות המשיח. ולפיכך זכינו לגאולת ארצנו הקדושה מידי נכרים. גם זכינו להתגלות ספר הזהר שהוא תחילת קיום הכתוב 'ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'. ולא ילמדו עוד וגו'. 'כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם'. אבל בשתי אלה זכינו רק בבחינת נתינה מהקב"ה, אבל אנו לידינו עוד לא קבלנו כלום, אלא שניתנה לנו הזדמנות בזה להתחיל בעבודת השי"ת, לעסוק בתורה ובמצוות לשמה, שאז נזכה להצלחה גדולה ככל המובטח לדורו של המשיח, מה שלא ידעו כל הדורות שלפנינו, ואז נזכה לזמן הקבלה של שתי אלה: "שלמות ההשגה" ו"הגאולה השלמה".

בה בצד שלהם - כדי להפך את סדרי החשיבה ולשלוט באמת במרחב הציבורי. מדובר במהפך פסיכולוגי שדורש מאמץ מפרך, אך הכרחי.

במאמרו של חברנו הרב אברהם שוסטריס - אשר בגופו קיים את החיוב לעלות לארצנו הקדושה לפני מספר שנים ועזב את אותו סיר הבשר שבאמריקה - מובא ניתוח מבריק, המסביר את מקור השנאה של עמי העולם לישראל והאובססיה שלהם למחוק את הישגי מלחמת ששת הימים, אז נתקדש שמו של מלך מלכי המלכים. כאשר מבינים את אותו שורש, מקבלים חיזוק עצום למצות ישוב הארץ דווקא באותם אזורים, כי לא מדובר כאן על 'סכסוך נדל"ן', כפי שהגדיר זאת פעם אחד מראשי השמאל, כי אם על נוכחותו של אהי ישראל בעולם - ואין לך דבר מהותי מזה עבור יהודי מאמין!

הרב שמואל קרלינסקי מטעים אותנו בעקבות ט"ו שבט בפנינים יקרים מאהבת הארץ, המבצבצת מכל מילה שהוא כותב, ועומד על המשמעות העמוקה של העסק בחיבת הארץ בגופו של אדם, כפי שעולה מדברי חז"ל הקדושים ומהנהגתם. תוך כך נלמד גם על הגדרה נוספת בחילוק הידוע שבין מצוות הניתנות להיעשות על-ידי שליח לאלו שאינן.

הרב חיים איינהורן מכין אותנו לימי הפורים במאמר מאלף, אשר כמו תמיד יורד עומק לפנינו מעומק, ומלמדנו על מהות הנס בפורים, אשר הגאולה האחרונה תדמה דווקא אליו ולא לגאולת מצרים. אותו עקרון של נסים נסתרים, אשר כה בולט במגילה, מתגלה במלוא הדרו ותפארתו כפרוש הפשוט של המושג 'נפלאות', אשר נדמה כי נפלאות מרבים היא משמעותו האמיתית. יסוד זה, השזור לכל אורך מאמריו של הרב איינהורן, הוא מאותם עקרונות, אשר רבים אינם רואים בו ערך במבט ראשון, אך ככל שמעמיקים ושמים אליו לב - התמונה מתבהרת, ורמת החשיבה ביחס לגאולה נוספת כלפי מעלה, אחר שנתקבעה למשך שנים ברמת סיפורי גן הילדים, אותה היינו אמורים לנטוש לפני זמן רב.

קריאה מהנה, העורך

ואכן, עקרון זה של הבנת הנבואות לאור המציאות בפועל, היא שמנחה את הרב חיים דוידוביץ' בסדרת מאמריו על ספר ישעיהו. בגליון זה הוא מבאר את נבואת 'ויצא חטר מגזע ישו' לאור דברי רבותינו ולאור אותה מציאות בה אנו חיים ועדים לכך, שקיבוץ הגלויות מתרחש קודם ביאת המשיח, וכל התהליך הוא הדרגתי, וכדברי רבותינו בתלמוד הירושלמי, כי גאולתן של ישראל היא קמעה קמעה.

גם הרב בצלאל גנז במדורו על הספר 'אם הבנים שמחה' מדגיש עקרון זה, שלא אנו מכתבים לבורא עולם כיצד לגאול את ישראל, אלא הוא בחכמתו האינסופית מוביל את התהליך אל עבר התיקון השלם, לעיתים תוך שימוש בכלים שאנחנו לא היינו מעלים על דעתנו, ובכלל זה ביהודים שפרקו עול מצוות מעליהם. דומה שכיום, כשעם ישראל הולך ושב אל צור מחצבתו והרוב היהודי הברור בארצנו מבכר את ערכי התורה על-פני הערכים הרקובים של הדמוקרטיה המערבית, ניכרת גם לעיני בשר חכמתו האינסופית של בורא עולם, אשר סובב את כל התהליכים ביד אמן לקראת כינון ממלכת התורה במהרה בימינו.

במדור 'דעת תורה' הבאנו את דברי המקובל הנודע רבי יהודה הלוי אשלג זצ"ל, אשר הביע את אותו רעיון של גאולה בשלבים, שמצד אחד זכינו לקיבוץ גלויות והקמת שלטון יהודי, ומאידך - הדברים אינם מורגשים כגאולה בשל המצב הרוחני הירוד. הדברים אינם 'מעידים' על כך שיש כאן אחיזת עיניים, 'מעשה שטן' או מושג כעין זה, כי אם על החיוב המוטל עלינו להיענות לאתגר העומד בפנינו ולהפוך את מדינת ישראל לממלכת התורה ואת העם - לממלכת כהנים וגוי קדוש.

במאמרו של כותב השורות, מובעת המשאלה להתקדם מאותו מצב גולמי בו אנו נמצאים היום, כאשר הרוב היהודי אמר את דברו וביכר את היהדות על-פני המערביות, אך רובו הגדול אינו מסוגל לרדת לרוולוציות הנדרשות על-מנת להוציא לפועל את אותו חזון. לשם כך אנו נזקקים לבהירות מחשבתית וירידה לשורש ההבדלים שבין תורת ה' לתרבות המערב, וכן לאזור את האומץ והעזות - אותה עזות שהערכ-ב מצטיינים

להפוך את המשוואה! הרב יהודה אפשטיין

להגשים את השקפת עולמנו, ונהיה ככולים לערכים הנוגדים את אמונתנו.

הבעיה השורשית, אשר מעניקה ללפיד וחבריו את החוצפה והעוז לתבוע מהרוב להכנע לגחמותיהם, היא שרובנו הגדול – ואני כולל בכך את הציבור החרדי והאמוני החזק ביותר – רובנו לא מודעים למה שעלינו לעשות על-מנת שתהיה כאן באמת מדינה יהודית. הסתירה הקוטבית שקיימת בין הערכים התורניים לאלו המערכיים אינה נתנת לגישור, והיא מחייבת הכרעה ברורה, שמשמעה הרבה יותר ממהפך פוליטי – משמעה מהפכה בכל סדרי השלטון. אך כדי שמהפכה כזו תצא לפועל, חייבים לעבור קודם ללשם כך צריך להפנים עד כמה הפער בין התורה לבין הדמוקרטיה המערבית הוא תהומי.

העולם המערבי הליברלי מכיל מערכת ערכים שלמה. מדינת ישראל, כמו מדינות המערב כולן, מושתתת על אותם ערכים. התרגלנו לחיות כך יותר משבעים שנה. במצב שנוצר עם הקמת המדינה, לא היה הציבור שלנו בעל יכולת לעשות משהו בנידון, עד שהדבר התקבע כחלק מהמציאות הטבעית. כמו שחורבן בית מקדשנו הפך למציאות שחיים אתה, כך גם חורבן הערכים והדעות קנה לעצמו שביטה בלבבות.

המציאות הזאת – היא שנותנת את הכח העצום לאותו מיעוט ההולך ומתדלדל במספרים,

כל מי שעוקב אחר מה שמתרחש כאן בארץ בחודשיים האחרונים, מאז הוכה השמאל שוק על ירך במערכת הבחירות, וביתר שאת מאז הוקמה הממשלה החדשה, שומע מדי בוקר זעקות שבר על קץ הדמוקרטיה, אובדן המדינה וכיוצא בכך מצד אחד, והצטדקויות והרגעות מהצד השני. השמאל וגרורותיו טוען, כי כל הערכים שעליהם הושתתה המדינה עד כה עומדים בסכנה, ואילו הממשלה הנבחרת מבהירה, כי מדובר בפחד שווא. ונשאלת השאלה, מה גורם לרוב המוחלט בקרב העם, רוב שנבחר באופן מוחץ על-אף חברתו של המיעוט לאויב ועל-אף בגידתם של כל יפיה הנפש שחצו את המתרס – מה גורם לאותו רוב בכל פעם להצטדק על מעשיו, כאילו הוא צריך אישור מהמיעוט לבצע את מדיניותו.

רבים מאשימים את מערכת המשפט, ותולים את תקוותם ברפורמה שמקדם שר המשפטים, שהיא אמנם חשובה ביותר ונצרכת, אך חוששני שלא תפתור את שורש הבעיה. אחרים מאשימים את התקשורת הממלכתית המגויסת למאבקם של אויבי התורה, ויש מי שתולה זאת במוקדי-כח נוספים, המונעים מהמחנה האמוני לשלוט באמת. אך לדעתי, הבעיה נעוצה במקום עמוק יותר, פנימי יותר, ואם לא נדרש אליה, אנו עלולים לגלות, כי גם אחר שנטפל בכל הבעיות שאכן מצריכות טיפול – ובראשן מערכת המשפט – עדיין לא נזכה

אין לעם ישראל כל יעוד, ויותר מכך – אין לו סיבת קיום, כפי שאין סיבה לקיומו של שום עם מובדל, מלבד אותו צורך חברתי שבדו להם בני האדם מלבם כדי לשרוד באותו ג'ונגל, בו אין מקום לחלישים. על אדני אותה 'אמנה חברתית', המסדירה את היחסים בין המדינה לאזרח כיחסי קח ותן תועלתיים, נוסדה המדינה המודרנית. בורא עולם אינו ממלא כל תפקיד במדינה זו, וממילא גם אין משמעות באותה מדינה לעמו הנבחר. ועד כמה שזה מרגיז רבים בימין ובשמאל כאחד, צדק פרוף' מרדכי קרמיצר, משפטן שמאלני רדיקלי, אשר קבע כי "אין דמוקרטיה שאיננה מדינת כל אזרחיה". המסקנה הפשוטה מדבריו, היא שצריך לבחור בין מדינה יהודית הנוגדת את ערכי המערב לבין מדינה דמוקרטית מערבית, שמשמעה חיסול המדינה היהודית. דרך שלישית – אין.

אחר שנבין ונפנים ונשנן לעצמנו ולבנינו את הסתירה הבלתי ניתנת לגישור עד שתהיה מוטבעת בלבנו הידיעה עד כמה חובתנו כיהודים היא להחיל את ערכי התורה על הציבוריות הישראלית ולגדוע, לשבר ולנתץ את ערכי תרבות המערב, כל הגישה שלנו למציאות תשתנה באופן מהותי. אז, ורק אז, נתחיל לחשוב בצורה בריאה, ובכך נורה את הדרך לבני-ביתנו במחנה האמוני לחדול מאותן הצטדקויות מיותרות, הנובעות מהנחיתות הפסיכולוגית המובנית שלהם כלפי השמאל, נחיתות ששורשה באותה מציאות מעוותת שחיינו בה מאז קום המדינה, בה ערכי המערב נחשבו לאקסיומות מובנות מאליהן שאין לערער אחר אמתן.

אכן, צריך לשים את האמת על השולחן! באנו לערער על אותן מוסכמות, על אותה מערכת ערכים חומרנית, רקובה ומושחתת שהתימרה לרשת את תורתנו הקדושה, בבחינת שפחה כי תירש גברתה, ואנו נערער עליה בכל לבנו ובכל מאודנו! אותה משוואה אומללה, המקדשת את הערכים המערביים ושמכחה יכולים פוליטיקאים, עיתונאים, משפטנים, 'אנשי רוח' ושאר מרעין בישין לזעוק, להתרגז, להתרעם, להזדעזע, לקונן

להשאר בעל השליטה על כל מה שקורה כאן. מרצ אולי לא עברה את אחוז החסימה, אבל הערכים שהיא מקדמת הפכו למובנים מאליהם בעיני כה רבים, מבלי שיישימו לב עד כמה התורה נוגדת אותם. ולכן הדבר הראשון שמוטל עלינו לעשות הוא להעמיד על סדר היום במלוא תוקפה וחריפותה את הסתירה המוחלטת שבין תורת ה' לתרבות המערב, וללמד את העם היושב בציון, כי לא ניתן עוד לפסוח על שתי הסעיפים, ושהגיע הזמן להגשים את התורה בחיי המעשה של האומה.

נקודת היסוד של המחלוקת נעוצה בתפיסה התורנית, ולפיה יש אמת מוחלטת, העולם נברא עם תכלית ברורה, האדם אינו אלא חלק מהבריאה, והוא נועד עבור תפקיד מוגדר בה, וכל מהלך ההיסטוריה מכוון לאותו היום, בו יהיה ה' נשגב לבדו. מהעקרונות הללו גם נגזר תפקידו של עם ישראל בקרב האנושות, וכן מהותה של האומה וסיבת קיומה. עם ישראל הוא עמו הנבחר של ה', ממלכת כהנים וגוי קדוש, שנועדו לייצג את דבר ה' בעולם. נצחונם הוא נצחון הרעיון האלהי בבריאה, והשפלתם, חלילה, היא השפלתו. כינון האומה בארצה אחר אלפיים שנות גלות מבשר את נצחון הרעיון האלהי ותבוסת התפיסה המערבית האתאיסטית, אשר סברה כי עזב ה' את הארץ, ואין להם תקומה לישראל. המדינה שאמורה להתקיים כאן היא מדינת התורה, על כל המשמעויות הנלוות לכך. חלומם של כל היהודים במשך אלפיים שנות גלות, הסיוט הגדול של כל שוחרי הדמוקרטיה המערבית.

מול כל זה עומדת התפיסה המערבית החומרנית. תפיסה זו סוברת, כי אין אמת מוחלטת ואין תכלית לעולם. בעולם המערבי, נצבים האדם, האגו שלו ומילוי תאוותיו במרכז ההווה, אין כל תכלית בבריאה וההיסטוריה מתנהלת לפי חוקי הג'ונגל כפי שלמד אותם דרווין, אשר ראה בנו קופים משוכללים ותו לא, משום שלא הצליח לאתר במעבדה את הרוח הנתונה באדם מאת האלים. ממילא גם

הם לא בקיאים מספיק בחשבון אינפניטיסימלי ובטריגונומטריה. ואילו אנחנו חרדים לגורל האומה בשל דורות שגדלו כאן, אשר אינם יודעים צורה של פסוק, לא קוראים קרית שמע ואינם יודעים אפילו כיצד להניח תפילין.

הם דואגים מה'גזענות' שפושה בציבור, כאשר הנוער משום מה מסרב להכיר בזכותו של האויב הערבי על ארצנו. ואנחנו דואגים ודואכים בשל מליוני ילדים יהודים, שאין להם צל של מושג מהי זכותנו על הארץ הזאת, והאם היא בכלל שייכת לנו.

הם מזהירים מפני המוני מוסלמים ברחבי העולם, שיסתערו עלינו אם רק נעז לממש את ריבונותנו בהר בית ה'. ואילו אנחנו סבורים, כי מליוני יהודים ברחבי העולם אמורים לזעום, לזעוק ולהרעיש עולם ומלואו בשל חילול ה' הנורא שמתרחש כל עוד השיקוף עומד על מקום מקדשנו, ובמקום אשר בחר ה' ושאין לשום גוי זכות להתקרב אליו, מקרקרים בני השפחה את שנאתם לה' ולעמו.

אפשר להמשיך עם עוד דוגמאות למכביר, אבל העקרון ברור - צריך פשוט להחליף דיסקט. להפסיק לחשוב במונחים שלהם, ולהתחיל להתייחס ליישום התורה כחוקת האומה בתור הדבר הטבעי ביותר שאמור להיות כאן. להפוך את החלום של מדינת הלכה למציאות ממשית. אם כך נעשה, תהיה זו רק שאלה של זמן עד שנוכח למימוש בשטח של החזון הגדול. בידינו הדבר!

ולילל על כל מה שאינו עולה בקנה אחד עם השקפת העולם הכפרנית שלהם - אותה משוואה חייבת להשתנות!

מועתה, ערכי התורה הם שינוטו את השיח הציבורי, ועל-מנת שזה יחלחל לכלל האוכלוסיה, זה חייב לקנות שביטה קודם כל בלבנו. כמו כל דבר, אין כמו ההתמדה וכח ההרגל כדי לבסס מציאות חדשה, וזאת חובתנו כיום. ומכיון שאכן לא הורגלנו בצורת החשיבה הזו, כדאי לנו להתבונן בדרך שבה משנאי ה' ותורתו עבדו כל השנים, ולאמץ את שיטתם. אז בואו נתחיל עם מספר דוגמאות -

הם מזועזעים נורא מהסכנה הנשקפת לעצמאות בית המשפט העליון. כאמת יפה מצדם. ובכן, אנחנו מזועזעים נורא מהסכנה הנשקפת לתורתנו הקדושה בכל רגע ורגע שמדינת ישראל אינה מחילה את התורה כחוקת האומה.

הם מביעים חשש מדאיג למערכת היחסים שלנו עם ארצות הברית במידה והממשלה לא תכנע לדרישות האמריקאיות. ואנחנו מביעים חשש מדאיג ביותר למערכת היחסים שלנו עם בורא עולם, במידה ולא נכנע לדרישותיו.

הם חוששים שישראל תהפוך לתיאוקרטיה חשוכה המתנכלת לזכויות אדם. ואנחנו חוששים, חוששים ביותר, שישראל תמשיך להיות מדינה מערבית רקובה ומוכת פשע שחוקיה מקדשים את זכותו של האדם להתבהם ולזהם רוחנית את סביבתו.

הם חוששים מיצירת דור של ילדים, שאין להם חמש יחידות במתמטיקה, ורחמנא ליצלן,

מה העניין הגדול ב'גבולות 1967'?

הרב אברהם שוסטרס

ישמחו לסיים את סכסוך עם ישראל והיהודים בהתבסס על פשרה, אשר תעניק להם רק חלק קטן ממה שהם רוצים ומרגישים שהוא שלהם לפי תפיסת הצדק שלהם.

הפתרון המוצע גם אינו לוקח בחשבון את מה שהישראלים רוצים. למרות שמה שמכונה 'הימין הישראלי' האידיאולוגי רואה ביהודה ושומרון את אדמת אבותיו ומכח זה חפץ להחזיק בשטח, הישראלים ברובם הוכיחו פעם אחר פעם, ששם המשחק מבחינתו הוא בטחון והכרה במרחב. כל סוג של הסדר, שבו לפלסטינים מוענקת הזכות לאחוז בנשק ולטפל בענייני הבטחון שלהם [מרכיב בסיסי בכל צורה של מדינה אמיתית] יפגע בבטחונה של ישראל. כל הסדר פשרה, שבו הפלסטינים יחוו שהם לא מקבלים את מה שהאמינו שבאמת שייך להם, לעולם לא יעניק לישראלים את אותה הכרה, אליה הם כה משתוקקים. במקרה הטוב, יוביל הסדר כזה להפסקת אש לטווח קצר, והפלסטינים ינצלו את ההזדמנות על-מנת להתחמש מחדש. בהתחשב בכך שזהו המצב הגלוי לעין כל, יש להבין מדוע מתעקשות מעצמות המערב לכפות על הצדדים פתרון, שאינו מתחשב ברצונות האמיתיים של שני הצדדים בסכסוך.

יתכן וישנן תשובות דיפלומטיות ופוליטיות לשאלה זו. אולם ברצוני להציע אפשרות נוספת, של פתרון מטא-היסטורי. גבולות תשכ"ז, ובלשונם - גבולות 67 - אינם גבולות שרירותיים. הנושא אינו באמת קשור לקו ירוק כזה או אחר. השאלה היא מה מסמל הקו הזה, של 1967, עבור אומות העולם.

בשנת 1967 הותקפה ישראל על ידי שפע של צבאות ערבים בריזמנית בכל החזיתות. התחושה

המכתב התקבל במערכת בעקבות החלטת האו"ם הרואה בשטחי יהודה ושומרון, שטחים כבושים.

כל דיון העוסק במה שמכונה 'הסכסוך הישראלי-פלסטיני' הולך ונסוב סביב הנושא של גבולות תשכ"ז, ובשם המוכר בעולם - גבולות 1967. 'מומחים' רבים בעולם לענייני המזרח התיכון סבורים, כי הפתרון לבעיה נמצא בהישג-יד, והדבר היחיד שחסר הוא מנהיגות אמיצה דיה משני הצדדים על-מנת ליישם אותו בפועל. לדבריהם, מוטל על ישראל לסגת לגבולות של לפני מלחמת תשכ"ז, לערוך פה ושם חילופי שטחים, והפלסטינים יקבלו מדינה משלהם. ישראל תוכל לשמור על גושי ההתנחלויות המרכזיים והיותר מאוכלסים ולזכות להכרה העולמית בזכות זו, ואילו הפלסטינים יזכו לחרות וכבוד. תפיסה זו, פחות או יותר, היתה הבסיס לכל שיחות השלום במהלך השנים בין ישראלים לפלסטינים, בתיווך של מעצמות המערב.

למרות שמי שמתבונן על הסכסוך מבחוץ עשוי לראות בהסדר זה פתרון הוגן ומאוזן, כאשר מתבוננים ביתר שימת לב מבינים, כי הוא אינו לוקח בחשבון את מה שכל צד באמת רוצה. הציר הפלסטיני [חמאס, חיובאללה, איראן וכו'] אינו מעוניין במצב של גושי התנחלויות ישראליים מרוחקים. הם מתעניינים בחיפה, בתל אביב ובירושלים כולה. הם אמרו זאת, וממשיכים להגיד זאת בלשונם. הגבולות שהם באמת שואפים להם אינם הגבולות שמלפני תשכ"ז, אלא הגבולות של לפני תש"ח. בהתחשב בעובדה, שציר התמיכה הפלסטיני אינו מתאמץ להסתיר את שאיפותיו האמיתיות, ראוי לעמוד על התופעה המעניינת, ולפיה העולם המערבי 'החליט בשמם', שהם

את העובדה, שעדיין קיים אֵהים בעולם, והוא הוא אֵהי ישראל, ה' צב־אות! לא סנטה קלאוס שמחלק מתנות ילדים ומחייך לכולם, אלא אֵ אמיתי, חי, נוקם לצריו ואוהב את עמו. שומר ישראל וגואלו! שום אירוע אחר בהיסטוריה המודרנית לא בטא באופן יותר נוקב את האמת הזו.

וזֶה שורף להם את הלב! זו בדיוק הנקודה, שמעצמות העולם הליברליות החילוניות, האתאיסטיות, רוצות לערער. הם מסרבים להודות בתפיסה, ולפיה העולם מנוהל ומכוון בידי בורא עולם, ויותר מכל הם אינם מוכנים להודות בכך, שהיהודים הם העם הנבחר של אותו אֵ!*. אם, חלילה, יסכימו היהודים לבטל את מה שקרה ב־1967, היה הדבר מערער את תוקפו של אותו נס ומחזק את המסר שהם באים ברשעותם להנחיל לעולם, ולפיו האנושות אינה מעוניינת באֵהים ובנסים שלו. לכל הפחות הוא יכול מבחינתם לשכון אחר כבוד בארון הספרים, הרחק מהחיים האמיתיים.

וכבר אמר המשורר האהוב לֵאָהִיו – "מֵאִיבִי תחכמני" (מְהִלִּים קִישׁוֹת). כשנבין מדוע באמת הם רוצים לבטל את תוצאותיה של אותה מלחמה מופלאה, אז נדע להעריך היטב את המתנה האדירה שבידינו, ולא נעלה על הדעת כל ויתור או פשרה עליה.

*] באחד הגליונות הראשונים של 'קדושת ציון' הובאו דברי מרן הגר"ש וולבה זצ"ל, ולפיהם מלחמת ששת הימים הייתה סטירת לחי אדירה לכנסיה הנוצרית, אשר כל אמונתה בנויה על כך שה' דחה את ישראל מעל פניו משום שסרבו לקבל את משיחותיו של אותו האיש.

בארץ ובעולם הייתה אז, שפחות משלושה עשורים אחרי אושוויץ, סוף סוף יגמרו את היהודים אחת ולתמיד, והפעם – בארצם. כאשר המדינה היהודית העלובה הצליחה להתגבר תוך ששה ימים בלבד על כמה צבאות ערביים עצומים שזכו לחימוש צבאי, הדרכה, גיבוי ותמיכה פוליטית של המעצמה האימתנית ברית המועצות, איש בעולם לא יכול היה להכחיש, שישאל חוותה נס. לא רק שהיהודים שרדו אחר שהיה צפוי להם טבח נורא ואדיר במימדיו, אלא הם זכו אף לכבוש שטחים, אשר הרחיבו את גודלה של המדינה המצומקת והפכו אותה למעצמה אזורית, כשהבנים שבים לאותה אדמה, עליה הלכו אבות האומה.

אותן אומות, המנסות

כיום לכפות על ישראל את הקמתה של אותה מדינה 'פלסטינית', בחלקן השתתף באופן פעיל בטבח מליוני יהודים באירופה, ובחלקן האחר עמד מן הצד וחכך ידיו בהנאה. כיום הן מטיפות לישראל על חובתה המוסרית להחזיר את האדמה שנכבשה ב־1967. הדבר אומר דרשני.

ונראה באמת, כי הדבר האחרון שמעניין את אותן אומות הוא לקדם הסכם הגוגן לסיום הסכסוך, ו'הפלסטינים המסכנים' מעניינים אותם באמת כקליפת השום. מה שמפריע להם באמת אינו נוגע לגבול כזה או אחר, ל'התנחלות' כזו או אחרת. מה שמעניין אותם אינו שויון, כבוד או פשרה. מה שבוחר בלבם הוא הרצון להכחיש, למסמס, לבטל את הנס האדיר שהתרחש בשנת תשכ"ז, מבחינתם – האסון של 1967. יותר מכל אירוע לאומי אחר בתולדות ישראל, אירועי אותם ששה ימים באותו קיץ בטאו בצורה המובהקת ביותר מעל במת ההיסטוריה העולמית

ירושת הארץ בקיבוץ גליות הקודם למשיח

הרב חיים דוידוביץ'

אולם קודם הנבואה אודות המשיח, אחרי הפסק פרשה מן הנבואות הארוכות אודות מפלת סנחריב, נאמר - "הִנֵּה הָאָדוֹן ה' צָב־אוֹת מְסַעֵף פְּאָרָה בְּמַעֲרָצָה וְרָמִי הַקּוֹמָה גְדוּעִים וְהַגְּבָהִים יִשְׁפְּלוּ, וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בְּכַרְזָל וְהַלְבָנוֹן בְּאֵדִיר יְפוֹל" (י-ג-לד). משמעות הדברים היא, כי ה' יתגבר על הגבורים והחזקים הנמשלים לעצים עבותים גבוהים וחזקים, וישפילם ויכניעם.

במאמר הקודם התבאר מן המקרא ומדברי חז"ל ורבותינו הראשונים, כי קיבוץ הגליות מתחלק לשנים - קודם ביאת המשיח ולאחריה. במאמר הזה נבחין כיצד הדברים מתבארים יפה יפה בחזונו של ישעיהו אודות המשיח העתיד להתגלות, הלא הוא החזיון המופלא של "וְיִצְא חֵטֶר מִגִּזְעוֹ יְשִׁי" (י"ב ב).

המעבר ממפלת סנחריב לנאוה האחרונה

בבאור הדברים נתחבטו המפרשים. לדעת רוב מפרשי המקרא, מדובר בהמשך הנבואה אודות מפלת סנחריב, אולם לדעת האברכנאל אין נבואה זו המשך לפרשת סנחריב שלמעלה ממנה, אלא היא באה לומר, כי על-אף שהתבאר, כי יהודה תינצל בימי סנחריב, לעתיד תפול יהודה וירושלים בחורבן הבית בראשונה ובשניה. אפשרות אחרת שהוא מעלה היא, שנבואה זו פותחת את הנבואה אודות הגאולה העתידה, והכוונה על מפלת ושבר האומות בקץ הימים קודם בוא המשיח. וכעין זה דעת הזוהר (משפטים קנד). והרשב"ם (שמות לד כג), שהכוונה על הורשת הגוים שבארץ ישראל מפני ישראל לעת הגאולה האחרונה[*]. ולדעת הגר"א, היא נבואה כללית על מפלת סנחריב וארבעת המלכויות שהשתעבדו ביהודה, מסנחריב בימי חזקיהו עד רומי לעתיד[**].

לאחר שנבא ישעיהו את מפלת סנחריב וחורבן מלכות ישראל ויושביה, הוא מתנבא נבואה נשגבת ומופלאה אודות המשיח העתיד לבוא ואודות תקופתו המתוקנת והמופלאה. תחילה נסקור את מהלך וסדר דברי הנביא במקראות אלה, ואחר כך נבאר את דבריו לאור המציאות המשתקפת בימינו.

לאחר הנבואה הארוכה אודות מפלת סנחריב, באה הנבואה אודות הגאולה האחרונה, כדי להבטיח שגם לעשרת השבטים - שאת חורבנם נבא ישעיהו קודם לכן - מובטחת לעתיד ישועה וגאולה (רס"י ואכנינאל ב), או כדי להדגיש שעתידיה ירושלים להגאל גאולה שלימה ומתוקנת שבעתים מגאולתה מידי סנחריב (רס"ט), או שהפלא העתיד לבוא לימות המשיח יהיה עשרת מונים יותר מן הפלא העתיד להיות בימי חזקיהו (קד"ק ומל"ד). ודעת בעל עקדת יצחק (נלש"ט שער כח) והמלבי"ם, שכמו רבות נוספות מנבואות ישעיהו, אף זו נאמרה על חזקיהו על תנאי, ונדחתה לימות המשיח.

[*] זו לשון זוהר - "תא חוי, מה כתיב (שמות לד כג) 'ראה כל זכורך [את פני האדון ה']', וכתיב בתריה (פסוק קד) 'כי אורישי גוים מפניך והרחבתי את נבולך', דקודשא בריך הוא עקר דיווין מאתרייהו ואתיב דיווין לאתרייהו... רבי יהודה אמר 'הארון', כמה דכתיב 'הנה הארון ה' צב-אות מסעף פארה וגו' ויצא חומר' וגו', וכלא חד, מעקר דיווין ואתיב דיווין". וכך הביא רשב"ם (שמות טז) בשם רז"ל.

[**] אמנם חז"ל דרשו (גיטין נז, יושעמי נבכות פ"ג ה"ד) מה

ביום ההוא שרש ישי אשר עמד לנס עמים אֶלִּיו
גוים יִרְשׁוּ וְהִיְתָה מִנְחָתוֹ כְּבוֹד⁽¹⁾.

לאחר הפסק פרשה, ניבא ישעיהו על קיבוץ
נדחי ישראל שיתקיים אז, השלום שישורר
ביניהם והתחזקותם על
העמים אשר סביבותם,
וכן אודות נס קריעת הנהר
העתידי, באומרו - "וְהָיָה
בְּיוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֶד-גַּי שְׁנֵית
דָּדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ
אֲשֶׁר יִשְׂאָר מֵאֲשׁוּר וּמִמְצָרִים
וּמִפְתְּרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמִעֵילָם
וּמִשְׁנַעַר וּמִחֻמַּת וּמֵאֵי הַיָּם,
וְנִשְׂא גַם לְגוֹיִם וְאֶסֶף נְדָחֵי
יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ
מֵאֲרָבֶעַ כְּנָפּוֹת הָאָרֶץ, וְסָרָה
קִנְאֵת אֶפְרַיִם וְצַרְרֵי יְהוּדָה

**הרמח"ל שם מדגיש, כי תכלית
העלייה שהיא כללות פרשת "ויצא
חטור מגזע ישי" באה לאחר קיבוץ
כל הגליות והתאחדות יהודה
ואפרים. ולפי דרכנו למדנו,
שקיבוץ נפוצות יהודה קודם
לביאת משיח בן דוד**

יִכְרְתוּ אֶפְרַיִם לֹא יִקְנָא אֶת יְהוּדָה וְיִהְיֶה לֹא יִצַר
אֶת אֶפְרַיִם... וְעַפּוֹ בְכַתֵּף פְּלִשְׁתִּים יִמָּה יִחַדּוּ יְבוּזוּ
אֶת בְּנֵי קָדִם אֲדוּם וּמוֹאָב מִשְׁלוּחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוּן
מִשְׁמַעְתָּם, וְהַחֲרִים ה' אֶת לְשׁוֹן יָם מְצָרִים וְהַנִּיף
יָדוֹ עַל הַנֶּהָר בְּעַיִם רִחוּוֹ וְהִפְהוֹ לְשִׁבְעָה נְחָלִים
וְהַרְדִּיף בְּנִעְזָלִים" (65-66).

אחר זאת מתאר הנביא את השיר שישורר
כאשר יושעו לחלוטין מן הגלות - "וְאָמַרְתָּ בְּיוֹם
הַהוּא אוֹדֶךָ ה' כִּי אָנַפְתָּ בִּי יֹשֵׁב אֶפְרַיִם וְהִנַּחְמֵנִי,
הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְהַד כִּי עֲזִי וְזַמְרַת
יָהּ ה' וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה... זָמְרוּ ה' כִּי גֵאוּת עֲשָׂה
מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ, צִהְלֵי רִנְנֵי יוֹשְׁבֵי צִיּוֹן כִּי
גָדוֹל בְּקִרְבְּךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל" (65-66).

קיבוץ גליות וירושת הארץ קודם ביאת המשיח

סדר המקראות היבש מתאר לכאורה סדר
כרונולוגי לגאולה - ביאת המשיח, קיבוץ גלות
ישראל שהיא עשרת השבטים, קיבוץ גלות
יהודה. אולם באספקלריית המציאות המתקמת
לעינינו, בה נראה כי תהליך קיבוץ הגליות

ויצא חטור מגזע ישי

אחר כך, בפרשה נפרדת, מתחיל ישעיהו
להנבא אודות המשיח, סגולותיו וסגולות תקופתו
הנשגבות - "וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגְזַע יִשְׂי וְנִצַּר מִשְׂרָשׁוּי
יְפָרָה, וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ
חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה
רוּחַ דַּעַת וַיְרָאֵת ה'... וְגַר
זָאב עִם כְּבֶשֶׂת וְנִמְרַ עִם גְּדִי
יִרְבֹּץ וְעִגְל וּכְפִיר וּכְפִיר יִמְרִיא יִחַדּוּ
וְנִעַר קֶטֶן נִהַג בָּם... לֹא יִרְעוּ
וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קְדָשִׁי
כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה'
כְּמִים לַיָּם מְכֻסִּים" (65-66).

כשאחר כך, בפרשה נפרדת,
מדגיש הנביא את השפעת
המשיח בכל העולם - וְהָיָה

שנאמר "וְהִלְבֵּנוּן בְּאֵדִיר יוֹפֵל" על חורבן בית המקדש. אך
אין להוכיח מכאן, כי לדעת חז"ל כל הפרשה הוּו מדברת
מחורבן הבית, שכן לדעת הרמח"ל, המובאת להלן, מדברת
נבואה זו אודות ביטול הקליפות לעתיד לבוא, אלא שבין
שהזכיר 'סבכי היער' - שהן הקליפות שהסתבכו בקדושה -
הזכיר כי המקדש עתיד להחריב בגלל קליפות אלו. מאידך,
יתכן כי לדעת חז"ל שייכת פרשה זו למפלת סנחריב, אלא
שהזכיר עמה גם את חורבן הבית.

יצוין, כי האברכנאל מבסס את גישתו על-פי 'ספרים
מדויקים', כלשונו, שהיו בידיו, בהם נבואות 'הנה הארון
ו'ויצא חוטור' כלולות בפרשה אחת, ואין הפסק פרשה
בניהן. אולם לכאורה יכולה הפרשנות להתאים גם אם
ננקוט כדעת שאר הספרים המפסיקים ביניהן, מאחר
ו'פרשת 'הנה הארון' מופסקת מפרשת סנחריב.

[*] ראה מה שפרש רד"ק - "הנכון, כי טבע החיות לא
יתחלף, וימרו ויאכלו בשר כמו שהם עושים עתה. אלא
הבטיח את ישראל שהחיות הרעות לא יזיקו בכל ארץ
ישראל, וזה שנאמר 'לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש'.
והטעם, 'כי מלאה הארץ דעה את ה'', כיון שהם טובים
ושמרו דרך ה', לא תשלוט בהם חיה רעה ולא בבהמתם
ובכל אשר להם, כמו שהבטיח על-ידי משה רבינו עליו
השלום - 'והשבתי חיה רעה מן הארץ' (ויקרא יו, א) ואפילו
אם יעברו בארץ לא יזיקו".

התבוננות מעמיקה במקראות מלמדת אותנו כיצד נבא ישעיהו את קיבוץ הגליות שיהיה ברשיון האומות וברצונן, ועל ירושת הארץ שתהיה עוד קודם קיבוץ נדחי ישראל השלם. רואים זאת במה שאמר - "וְנִשָּׂא נֶס לְגוֹיִם וְאֶסֶף נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל וְנִפְצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ", ופרש במצודת דוד - "רצה לומר יעורר לב האומות ולשלוח את ישראל מן הגולה וכאלו נשא להם נס לרמוז על הדבר".

ומדברי הנביא אודות מה שיקרה לאחר שתתקבצנה כל הגליות, שאמר - "וְעַפּוּ בְּכַתְּף פְּלִשְׁתִּים יְמָה יַחְדָּו יַבְזוּ אֶת בְּנֵי קֵדָם אֲדוֹם וּמוֹאָב מְשֻׁלּוֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מְשַׁמְעֵתָם", שכוונתו לירושת חבלי ארץ שאינם בידי ישראל בעת קיבוץ כל הגליות^[**] - מדברים אלו נמצינו למדים, כי עוד קודם לכן, בשלב מוקדם יותר בטרם התקבצו כל הגליות, ירשו ויישבו את חבלי הארץ הפנימיים.

"זְמַרְוּ ה' כִּי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ".

הנביא ישעיהו כאן, יתאספו תחילה נדחי ישראל על ידי משיח בן יוסף, ורק אחר כך תתקבצנה נפוצות יהודה על ידי משיח בן דוד. בתוך הדברים כותב רמב"ן - "ואפשר, שבין שתי קיבוץ גליות אלו יהיה זמן מרובה".

[***] ראה מה שכתב הרד"ק - "אדום ומואב, אף על פי שאין ניכרים היום באומות, לכו ישראל שהם היו נבדלים מן האומות בתורתם ושלא התערבו עם האומות, אבל שאר האומות התערבו רובם, והנם היום בין דת ישמעאלים ובין דת נוצרים, כשזוכר 'אדום ומואב ובני עמון' רצונו לומר ארצותם והיושבים בהם היום" [הוגה ע"פ דפו"ר, בדפוסים האחרונים חלו בקטע זה לכד המון שינויים על ידי הצנזורה הארורה]. והכוונה לרצועת עזה ומערב ממלכת ירדן.

וירושת הארץ מתחיל עוד קודם ביאת המשיח, נראה כיצד מתפרשות הנבואות על-פי דברי רבותינו.

הרחמ"ל במאמר הגאולה מאריך בענין ביטול הקליפות ועלית הקדושה לעתיד, כשבין דבריו הוא מבאר גם נבואות אלו. מפאת האריכות לא נביא את כל דבריו, אולם מן העיון בדבריו מתבאר, כי אין סדר הדברים ככתבם, אלא הנביא מתנבא בכלליות אודות התיקון ומרכיביו, העתיד להשתלם באחרית הימים. תחילה נבא בכלליות אודות ביטול הרע והטומאה ועלית הטוב והקדושה לעומתו, המתבטאים בביטול כחות הרע, התגלות המשיח כאדם עם כחות מופלאים, ריבוי השלום והתמלאות הארץ דעה את ה'.

אחר כך נבא בכלליות אודות הגאולה מן הגלות, שהיא קיבוץ נדחי ישראל ונפוצות יהודה והתאחדותם יחד בארץ, כאשר קיבוץ יהודה בא תחילה על-ידי משיח בן אפרים^[*], וקיבוץ עשרת השבטים יתקיים על-ידי משיח בן דוד. ואין המקרא מתאר את סדר הדברים, אלא את יסוד עיקרי הענינים. יצוין, כי הרמח"ל שם מדגיש, כי תכלית העליה שהיא כללות פרשת "וְיִצְא חֲטָר מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל" באה לאחר קיבוץ כל הגליות והתאחדות יהודה ואפרים. ולפי דרכנו למדנו, שקיבוץ נפוצות יהודה קודם לביאת משיח בן דוד^[**].

[*] ראה מה שכתב בקול התור (תל"ב ב' לוח 3) - "על פי רבנו הגר"א, כל עבודת קבוץ גלויות, בנין ירושלים והרחבת ישוב ארץ ישראל להחזרת השכינה, כל עיקרי העבודה וכל פרטיה ופרטי פרטיה נאחזים ביעודו ובתפקידו של משיח, רו דאתחלתא משיח הראשון, משיח בן יוסף שהוא הכח הנסי המסייע לכל פעולה הנעשית באתערותא דלתתא על דרך הטבע, כי משיח בן יוסף מארץ, ומשיח בן דוד משמים".

[**] במאמר הקודם הבאנו את דברי הרמב"ן (על שרי השליש ס' ע), הקובע שישנם שני שלבים בקיבוץ גליות. אולם לדעת הרמב"ן שם, בהתבסס על סדר דברי

משימה ציון בבניה הרב משה מלוביזקי

הכהנים משרתי ה' הטהורים ישוּבו להלך בבית איהם ברגש, על המזבח יעלו עולות, על מזבח הזהב יעלה עשן הקטורת שחרית וערבית, ומחוץ לפרוכת העדות, אל מול מערכות לחם הפנים, תדלק המנורה הטהורה. לפני ולפנים, כדביר המוצנע, ישכנו לוחות הברית, ומעליהם הכרובים סוככים בכנפיהם ופניהם איש אל אחיו. אחת בשנה, יעלה ענן הקטורת מבין שני הבדים, ומבחוץ, מעבר להיכל ולעזרת הכהנים, יכרע העם, ישתחוה ויאמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. בלשכת הגזית ישבו זקני העם עיני העדה, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. ישועת ה' כהרף עין, הנה היא מעבר לפינה, הנה זה אחר כתלנו.

אמנם, על זה היה דוה ליבנו, על אלה חשכו עינינו, כי לא כל עם ישראל יזכה להיות עמנו בשמחת הנצח הזאת. כימי צאתנו מארץ מצרים, אשר רק חמושים עלינו מערוות הארץ, כן בגאולה העתידה יהיו כאלו שישארו מאחור, לנצח. על זה ידוּו כל הדוּוים.

[ב] **משער** אני כי חלקכם, אם לא כולכם, מתמלאים בחמה ובקצף גדול למקרא הדברים. אף אני כמעט והייתי מצטרף אליכם לולי אנוס הייתי על-פי הדיבור. אם אמרתי לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו, והיה בלבי כאש בוערת עצור בעצמותי ונלאיתי כלכל ולא אוכל (ינמ"ב כ ט).

נפנה נא לדברי הגמרא (כמוצט ק"א), ולא נסטה ימין ושמאל - "אמר רבי אלעזר, מתים שבחוץ לארץ אינם חיים, שנאמר (יחזקאל כו ט) 'ונתתי צבי

[א] **ידוע** המשל שאמרו חז"ל (קבלת רנה 1) והביאו רבינו יונה (שערי תשובה שער 6 פ"ג), על מי שבידו לצאת מתוך ההפכה ולא יגור מפני האף והחמה - משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, פרצו ויעבורו, ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסוהר, וראה מחתרת חתורה והאיש ההוא עודנו עצור, ויך אותו במטהו. אמר לו - 'קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט על נפשך?!'.

לא נחה דעתם של חכמים בבואם להפליא את גודל הזעקה והתמיהה על חדלון הבריתה מצד מי שהמחתרת חתורה לפניו, עד ששמו את הזעקה הזו בפי שר בית הסוהר, שעל-אף שתפקידו הוא לשמור על האסירים לבל יברחו, ועל-אף שהוא עתיד לשלם בתפקידו או בחייו על בריחת האסירים במשמרת שלו, מכל מקום לפני שהוא מתנחם בכך שלפחות אסיר אחד נשאר בידו, הוא אינו מצליח לכלוא את הקריאה, את זעקת הכאב המתפרץ - 'קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט על נפשך' - קורא ומכה במטהו.

ועדיין הצעקה מהדהדת מסוף העולם ועד קצהו - קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט על נפשך! קשי יום, יושבי חושך וצלמות שוכני ארץ העמים, הלוא המחתרת חתורה לפניכם, ואיך לא מהרתם להמלט על נפשותיכם?!.

הנה ימים באים נאם ה', נכון יהיה הר בית ה' בראש כל ההרים, ונישא הוא מגבעות, הרשעה כליל תחלוף ונשגב ה' לברו ביום ההוא, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכמים.

על-פי סוגית הגמרא הזו, נוכל אולי להכין את אשר נתבאו שנים מגדולי הדור האחרון בסגנון אחד, הלא הם האדמו"ר בעל הנתיבות שלום מסלונים והאדמו"ר בעל השפע חיים מצאנז[*].

למצוא להם תקנה שיוכלו לשבת על אדמת ניכר ועם זאת לקוות לקום לחתיה, כי אין זו תקנה אלא קלקלה, רק עלייתם זו תקנתם. ואם כנים הדברים, הרי שגם רבי יוחנן נמנה עם שאר האמוראים שגילו דעתם שמתו חוץ לארץ אינם חיים. מרשתיק, שמע מינה ניהא ליה וניהא למריה. אמנם זאת מצאנו, במדרש הנעלם (ווי"ק מ"א ק"ג-ק"ד), אמר רבי יוחנן, המתים שבארץ הם חיים תחלה הלא הוא דכתיב (ישעי' לו יט) 'חיו מתוך, נבלתי יקומון אלו שבחוצה לארץ. הקיצו ורגנו שוכני עפר, אלו המתים שבמדבר. דאמר רבי יוחנן למה מת משה בחוצה לארץ. להראות לכל באי עולם, כשם שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות למשה כך עתיד להחיות לדורו, למה, שהם קבלו התורה. ועליהם נאמר (יכמ"ג ז) 'וכרתי לך חסד נעוירך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה וכו'. והמתים בחוצה לארץ יבנה גופם ומתגלגלים תחת הארץ עד ארץ ישראל ושם יקבלו גשמתם ולא בחוצה לארץ, הלא הוא דכתיב, (ישוק"ג ז) 'לכן הנבא ואמרת אליהם הנה אנכי פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. מה כתיב אחרייו (יש"ע ס"ג) ונתתי רוחי בכם וחייתם. הרי שרבי יוחנן פירש שנבלתי יקומון אלו מתי חוץ לארץ כרבי אבא בר ממל. ואולי שי לומר שכוונתו לצדיקים שבהם, וכמו מתי מדבר שהזכיר בדבריו וזמרה מפרש את זכותם שקבלו התורה והלכו אחר ה' בארץ לא זרועה, והוא הדין לשאר הצדיקים, ואף הם אינם חיים כי אם על ידי גלגול [או מחילות אם זכותם גדולה], וכסוגיית הגמרא שהבאנו, וצ"ע.

אמנם, דעת רשב"י (ווי"ק מ"ג ס"ב) שמתי חוצה לארץ יקומו בתחיית המתים, והוא מפרש באופן אחר את הלשון 'מתי חוצה לארץ אינם חיים' [שהיו מקובלים בידו ממארי מתניתין שקדמו לרבי אלעזר בן פרדת], עיי"ש, ואין דבריו עולים בקנה אחד עם סוגיית הגמרא שהבאנו.

[**] דברי הנתיבות שלום לא באו ככתובים, אולם גברא רבה, עד נאמן מגדולי הדור שלי"א, מעיד ששמע כך מפיו. דברי השפע חיים מתבררין כבי מדרשא מפי חכמים וסופרים, אך לא ידעתי איה מקומם, אם ניתנו להכתב או שנשארו תורה שבעל

בארץ חיים' - ארץ שצבינוני בה מתיח חיים, שאין צבינוני בה אין מתיח חיים. מתיב רבי אבא בר ממל (ישעי' לו יט) 'חיו מתוך נבלתי יקומון' - מאי לאו, יחיו מתוך - מתים שבארץ ישראל, נבלתי יקומון - מתים שבחוץ לארץ... אמר ליה - רבי, מקרא אחר אני דורש (ישעי' מ"ה) 'נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה'. ואלא הכתיב 'נבלתי יקומון' - ההוא בנפלים הוא דכתיב. ולרבי אלעזר, צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים [בתמיה], אמר רבי אילעא - על ידי גלגול... אמר אביי מחילות נעשות להם בקרקע. 'ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם' (נלאש"ט מ"ז ז) - אמר קרנא - דברים בגו, יודע היה יעקב אבינו שצדיק גמור היה, ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה הטריח את בניו, שמא לא יזכה למחילות. כיוצא בדבר אתה אומר (נלאש"ט כ"ט) - 'וישבע יוסף את בני ישראל...' - אמר רבי חנינא - דברים בגו, יודע היה יוסף בעצמו שצדיק גמור היה, ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה הטריח את אחיו ארבע אותה פרסה, שמא לא יזכה למחילות. שלחו ליה אחוהי לרבה - יודע היה יעקב שצדיק גמור היה... אילפא מוסיף בה דברים - מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת וביקש לירד, כיון ששמע כזאת גלגל בעצמו עד יום מותו...".

עיניך לנוכח יביטו ויראו, שרבי אבא בר ממל יחידאה הוא נגד כל האמוראים - רבי אלעזר, רבי חנינא, אילפא, קרנא, [רבי אילעא ואביי], אשר הסכימו כולם, שמתים שבחוץ לארץ שאינם צדיקים [גמורים] אינם חיים[*].

[*] והנה, בהמשך הסוגיא שם, הוסיף רבי אלעזר ואמר - 'עמי הארצות אינן חיים'. הדברים לא מצאו חן בעיני רבי יוחנן רבו, אשר אמר לו - 'לא ניהא למרייהו דאמרת להו הכי', וניסה לדחות את ראייתו, אולם רבי אלעזר עמד על דבריו והביא פסוק אחר להוכחת דבריו, עד שלא היה מענה בפי רבי יוחנן. ראהו רבי אלעזר שהיה מצטער, עד שבשרו שמצא להן תקנה, עיי"ש. וההשוואה מתבקשת ועולה מאליה, כי מסתמא גם את דברי רבי אלעזר בענין מתי חוץ לארץ שמע רבי יוחנן, ואולי הם נאמרו באותו מעמד, ועם זאת, לא זו בלבד שלא חלק עליו, אף לא קבע כי לא ניהא למרייהו דיימר הכי, לא הצטער ולא ביקש

הגמרא בעניין מתי חוץ לארץ, נראה כי אפשר לפרש שדבריהם העצובים והמזעזעים נסובים על מתי חוץ לארץ, אלפי אלפים ורבי רבבות המון בית ישראל שמתה על אדמת נכר לאורך שנות הגלות, ונתקיים בהם מקרא שכתוב (ויקרא כו ג) "ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ אויביכם" – אלו המתים בגולה (כ"ז ע"ט).

הלא אם נתבונן בין נבין. הרי מה הוא האדם, צל ימיו עלי ארץ, כחלום יעוף, שבעים שנה ואם בגבורות שמונים, ואילו אנו חרב בית מקדשנו וגלינו מארצנו כבר לפני כמעט אלפיים שנים, אשר בכל אחת מהן אכלה ממנו ארץ אויבינו מיטב בנינו ובנותינו, ולא ידעה שובע, ועדיין חרב מלאך המוות נטויה עד אשר יבלע המוות לנצח ומחה ה' אהים דמעה מעל כל פנים, ואין אתנו יודע עד מה.

והנה מאז אמרו האדמו"רים זכותם תגן עלינו את דבריהם, כבר עברו להן עשרות שנים ומשיחנו עדיין לא בא. כדרכו של עולם, כמה וכמה מיושבי ארץ הצבי ומאובדי חוץ לארץ השיבו נשמתם ליוצרם מאז, אלו ינוחו ויעמדו לגורלם לקץ הימין, ואלו – אי ואבוי, שוד ושבר, ירעד הקולמוס ויכתוב בדמע, אלו, כן, אלו, ווי אבדה נפש.

האם לא יפה עשו האדמו"רים בזעקם בגרון ניחר כי מי שיתעכב על האדמה הטמאה עלול למצוא עצמו אבוד לנצח נצחים מתוך הקהל ועלול שלא לזכות לימי הזוהר הממשמשים ובאים עלינו לטובה!?

זכותם תגן עלינו, שהנמצאים בארץ ישראל – גאולתם מובטחת, ואילו האבודים בארצות הניכר – אין גאולת כולם מובטחת. יהיו שיזכו, ויהיו, שלמרבה הטרגרדיה, לא.

ובאמת, שדבריהם הם לכאורה פלאיים אם נאמר שהם נסובים על אלה שיזכו לחיות בעת ביאת המשיח, ונראה שהם מנוגדים לכמה וכמה מדרשים, לדבריהם הנאמנים של גדולי הדורות, לאמונת עם ישראל לאורך שנות גלותו ואפילו למשמעות כמה וכמה פסוקים. הלא הנביא אומר (ישעיה כו יג) "ובאו האובדים בארץ אשר והנדחים בארץ מצרים" – וכי מה היא הזכות שיש בידיהם של האובדים בארץ אשר במעמקי הכפירה, והנדחים בארץ מצרים בשאול התאוות, אשר נראה שמתנבא עליהם הנביא שיבואו כולם עד אחד והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים? ומה נעשה למקרא שכתוב (ס"ט טו) "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלם אמר ה'". ובמלבי"ם

שם כתב – "רצה לומר, שגם ישראל אשר באיים הרחוקים **שנטמעו בין עכו"ם** ולא ישוכו בעצמם לירושלים, יביאו אותם".

הוא אשר כתבנו, שדבריהם – אם נפרשם כפשוטם – הם לכאורה דברי פלא.

אולם אחרי שפרשנו כשמלה את סוגית

פה, אודה למי שיואיל בטובו להראות את מקומם.

האדם רצה קדימה ומתכננת לו את מסלול חייו עד בוא יומו, מבלי שתעצר ותכניס שוב ושוב בכל יום ושעה מתוכננת את הסייג המתבקש - 'באם, חלילה, לא יבוא המשיח עד לאותו הרגע'.

בנוהג שבעולם, כאשר אדם מתקרב לאחרית ימיו, עשור או שניים לפני שיחזיר את פקדונו ליוצר הכל, הוא רוכש לו חלקת אדמה בה יהיה טמון לאחר שיכלו ימיו.

מוזעזע לכתוב זאת, אבל סביר להניח, שכמה וכמה מבני השישים או השבעים הנדחים בחלח ובחבור או בכל מקום טמא אחר בל אשא שמו על שפתי, כבר רכשו להם חלקת אדמה בארץ שאול ואבדון. היתכן? ! האם נסתר בינתכם? ! איך אתם עושים דבר כזה לעצמכם, ואיך אתם מעוללים כך לכנסת ישראל? ! ג-ע-ו-א-א-ל-ד-!!!

אמור נא אחי בן השלושים או הארבעים המתגולל לו אי שם במרחק חצי גלובוס מהר המוריה, מבית האהים ומשער השמים, מתהלך לך בשאננות וחי את החיים שבעיניך הם יפים, האם אין לך חבר או שנים מבני גילך שכבר שוכבים בבית הקברות לאחר תאונת דרכים או מחלה ממארת? ואתה רצוף, במה אתה בוטח, הלא המוות בכל עת ישלח חצו וברקו, האם מקובל בעיניך להשאר מאחור בין רגבי אדמה טמאה כאשר ישוב האדון ברחמים לביתו ויושיע את עמו ונחלתו לעיני כל הגויים?

שים אל לבך מאמר הכתוב (שע"ה ס"ג) - "כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו" - הנה עבדי ירונו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב. רצונך לאכול, לשתות ולהתרונן מטוב לב, או חלילה לרעוב, לצמוא ולצעוק מכאב לב?

בשלמא כל דורות זרע ישראל שהשתוקקו באמת ובתמים לארץ הקודש, נכספה וגם כלתה נפשם אל הארץ אשר נגלה שם ה' לבחיריו הנביאים, אל הארץ והעיר שאוהה למושב לו וארץ צבי וחמדת ארצות אותה קרא, בשלמא אלה ששוררו עליה בימים וחלמו עליה בלילות, אלא שיד ה' היתה בס ההפיל זרעם בגויים ולזרותם בארצות - נוכל אולי למצוא להם תקנה מן הכתובים, על פי דברי הגמרא (מסות ע"ה). 'ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון' (מסילס פ"ט), אמר רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי, אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה [המצפה לראותה יקרא מבניה - רש"י שם]. שמא יש לומר, שכשם שנקראים מבני ציון, כך גם אינם נקראים מתי חוץ לארץ, ויזכו לקום לתחיה ולראות בנחמת אמם ציון. אבל המפנים אל ציון עורף ולא פנים, ואינם עולים בסופה ובסערה ארצה גם כאשר נפתחו שעריה בצפייה ותשוקה לכל יהודי, ואינם מקבלים בלבם בהסכמה מוחלטת לעלות כאשר תשיג ידם^[1], מה תקנה נמצא להם?.

כולנו מחכים לביאת המשיח בכל יום ויום. מחכים, אבל ההרגל נעשה טבע, ומחשבת

[*] כי אכן אין דברי אמורים לענין מי שעושה בלבו הסכמה מוחלטת לעלות לארץ ישראל כשתשיג ידו ומתעכב בחוץ לארץ מפני ההכרח אשר עליו כתב היעב"ץ (נסקדממו למיודו, סולס צ"ט אל סווק ג' אות ו) כי תועיל לו כונתו הטובה ויעזרוהו להוציא מחשבתו לפועל ממש לקיים. ועיין שם (מסילת אות ג) שכתב - "ידוע שחובת המתפלל לכיין גופו כנגד ירושלים, וכאן ראינו לומר שלא יספיק זה הרושם והרמז שאנו עושים אלא היבא דלא אפשר - אז תעלה לנו הכוונה והמחשבה הטובה ותצטרף למעשה. ולא תועיל הכוונה במקום שאין טענת אונס גמור ובשעת רווח, ולזה צריך כל אדם מישראל לעשות בלבו הסכמה קבועה ותקועה לעלות לדור בארץ ישראל (על כל פנים כשתמצא ידו די ההוצאה וקצת מעמד סיפוק פרנסה)". עיי"ש באריכות דבריו, כי אהבתו גלגלה השורה.

ובאמת שחז"ל כבר קבעו במטבע ברכות שלהם [בברכה השניה מהברכות שלאחר ההפטרה] - 'משמח ציון בבניה' - משמח ציון בבניה, משמח בני ציון באמם.

[ג] **ובאמת**, שלפי דברי הגמרא (כמויות פה). שהבאנו לעיל, וכפי פירוש רש"י שם, נוכל לומר שדברי האדמו"רים זכותם תגן עלינו הם כפשוטם, גם אם הם מזעזעים ומחירידים כל לב ונפש.

וכבר אמר הכתוב (ישעיה סו) - "שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה". וכמצודת דוד שם - "שמחו. אתם הבאים מן הגולה שמחו את ירושלים בבואכם אליה : כל אהביה. כל מי שאהב אותה ותאב לראותה בבניינה : כל המתאבלים עליה. בעת חורבנה". ומי שלא ?

כל דורות זרע ישראל שהשתוקקו באמת ובתמים לארץ הקודש, נכספה וגם כלתה נפשם אל הארץ אשר נגלה שם ה' לבחירתו הנביאים, אל הארץ והעיר שאוה למושב לו וארץ צבי וחמדת ארצות אותה קרא...

אבל המפנים אל ציון עורף ולא פנים, ואינם עולים בסופה ובסערה ארצה גם כאשר נפתחו שעריה בצפייה ותשוקה לכלל יהודי, ואינם מקבלים בלבם בהסכמה מוחלטת לעלות כאשר תשיג ידם, מה תקנה נמצא להם?

הא לך לשון הגמרא ופירושו רש"י: "ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון" (ספ"ט פ"ט), אמר רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי, אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה". ומפרש רש"י: "ולציון יאמר. ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב (ישעיה סו ט), והביאו את כל אחיכם מנחה לה' וגו', כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו העמים זהו מבני ציון, זה יולד בה נביאנו שם: אחד הנולד בה כו'. איש איש יתירא קא דריש, אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה יקרא מבניה ויביאוהו אצלה".

ובהמשך הפרק שם (פסוק יג) - "כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם וירושלם תנחמו". ובמלבי"ם שם - "כאיש המתאבל על אמו שהתרחקה ממנו וחשב שמתה, ואמו החיה עדיין שבה אליו והיא עצמה מנחמת אותו - כן אנכי אנחמכם, כי עלי התאבלתם, וירושלם, שגם עליה התאבלתם - שם תנחמו, עד שהדברים שהתאבלתם עליהם הם עצמם ינחמו אתכם".

דברי רש"י פשוטים וברורים, כואבים, נוקבים ומזעזעים: הגאולה שייכת לבני ציון בלבד. לא מספיק שאתה יהודי, צריך שתהיה מבני ציון.

אכן כן, יביאו את כל אחיכם, אבל רק אלה שהם מבני ציון. הם יכולים להיות נדחים, אובדים ונטמעים, אבל הם צריכים להיות מבני ציון, וכלשון רש"י - כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו העמים זהו מבני ציון, זה יולד בה - נביאנו שם.

על פי דבריו ניתן לומר, כי מי שהוא בן ציון והוא מתאבל על אמו, אמו החיה שבה אליו והיא עצמה מנחמת אותו. ומי שלא ? לא !

מגיע רבי מיישא ומחדש, שגם המצפה לראותה יקרא מבניה ויביאוהו אצלה. ומי שלא ?

ליקוטי אם הבנים שמחה

הרב בעלזאל גנז

[פרק י']

על כך כותב רבנו בפרק שני - 'הפדות והגאולה
- אות טו (עמ' 133)

"ואחר שבררתי לך מדברי חז"ל מכמה מקומות, שגאולתנו העתידה יבוא לנו קימנא קימעא ולא בפעם אחת, וגם בניסים המלובשים בטבע העולם, ולא בנס נגלה ומפורסם רק בהשתלשלות דברים טבעיים, יובן לנו מה דמבואר בירושלמי [מע"ש פ"ה ה"ג]: "אמר רב אחא: זאת אומרת שביהמ"ק עתיד להבנות קודם למלכות בית דוד". ועיי"ש בפני משה דכתב: "הטובות על ישראל אינם באים אלא במדרגה. דמתחילה יבנה ביהמ"ק, ואח"כ יצמח ויעלה מלכות בית דוד ותהיה ישועה גמורה בב"א. עכ"ד. והתו"ט שם [פ"ה מ"ג] מביא הירושלמי הלז וז"ל: "ונמצא שעד מלכות בית דוד יהיו לאויבים קצת ממשלה עלינו, וכמו שהיה בתחילת בית שני" עכ"ל. הרי דיהיה הבית נבנה ברשיון המלכות.

וכן הביא ירושלמי זו רבינו השל"ה בבית דוד (פ"י יטו).

וגם רבנו הרמב"ן בשיר השירים (ט ז) בפסוק 'האלף לך שלמה' כתב כן, וז"ל: "ראשית הגאולה העתידה תהיה ע"פ רשיון המלכות, ויהיה קצת קיבוץ גלויות, ואח"כ יוסיף השי"ת שנית ידו כדכתיב (דברים ל) 'ושב את שבותך', ואח"כ (סג) 'ושב וקבצך מכל העמים' עכ"ד.

וכן כתב הרד"ק בתהלים [קמג ג] וז"ל: "כי לה' לבדו התשועה והוא יסובבנה על ידי בני אדם כמו שסיבב גלות בבל ע"י כורש. וכן לעתיד יסובב גאולת ישראל ע"י מלכי הגוים, שיעורר את רוחם לשלחם" עכ"ל.

וכן כתב ברבינו בחיי פרשת שמיני ויקרא יא ז-י - "למה נקראת אומה זו אדום 'חזיר'?" שעתיד להחזיר עטרה ליושנה. והענין, כי שני מקדשים

ידועים דברי רבנו האור החיים בפרשת בלק על הפסוק "דרך כוכב מיעקב וקם שבת מישראל", וז"ל:

"...יתבאר ע"פ דבריהם ז"ל שאמרו (פנהרין נח), שאם תהיה הגאולה באמצעות זכות ישראל, יהיה הדבר מופלא במעלה, ויתגלה הגואל מן השמים במופת ובאות, כאמור בספר הזוהר (מ"א ק"ט).

משיא"כ כשתהיה הגאולה מצד הקץ ואין ישראל ראויין לה, תהיה באופן אחר. ועליה נאמר (זכריה ט ט), שהגואל יבוא 'עני ורוכב על חמור'.

והוא מה שאמר כאן, כנגד גאולת אחישנה, שהיא באמצעות זכות ישראל, שרמז 'אראנו ולא עתה', אמר 'דרך כוכב מיעקב', שיזרח הגואל מן השמים. גם רמז לכוכב היוצא באמצע השמים לנס מופלא כאמור בספר הזוהר (ט). וכנגד גאולת בעתה, שרמז במאמר 'אשורנו ולא קרוב', אמר 'וקם שבת מישראל', פירוש שיקום שבת אחד מישראל כדרך הקמים בעולם דרך טבע, על דרך אמרו (דניאל ד יד) 'ושפל אנשים יקום עליה', שיבוא עני ורוכב על החמור ויקום וימלוך.

וכן הוא מפורש במלבי"ם (שמות יב מב)

"שכבר אמרו: זכו - וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתי, לא זכו - עני ורוכב על החמור'. שאם יזכו תהיה הגאולה באופן ניסית באותות ובמופתים. **ואם לא יזכו** - יהיה עלידי ניסים נסתרים קרוב אל דרך הטבע'.

רבנו מאריך להביא מחז"ל ומרביתנו הראשונים והאחרונים, שדברו והרחיבו על הנושא של גאולה בדרך הטבע, ואפילו על בניין בית המקדש שיבנה בדרך טבעית, ולא בהכרח שיזכו לבניין אש שירד משמים כדברי רבותינו הראשונים [כש"י ומוס' סוכה מ"א].

ובאמת ראיתי בספר 'האמונות והדעות' לרבינו סעדיה גאון כן. **דתחילה יהיה נבנה ברוש** **מלכי אדם**, וזה יהיה הכנה לביהמ"ק של מעלה והאמיתית, יעו"ש.

וגם האברבנאל בפסוק (ספ"ט קמ"ג) כתב שיכול להיות כי הגאולה תהיה **כאשר יעלה ברצון המלכים אשר יוחרז ארץ הקדושה לישראל**, ומי שיחפוץ לעלות יעלה, כמו שהייתה בגלות בבל, ואח"כ כאשר נבנה ירושלים ועיה"ק, אז יעלו כולם יחד עכ"ל.

וכן כתב המלבי"ם במביכה (ד ט). וקיצור דבריו, **שהגלויות יתחילו להתקבץ, ויהיה להם קצת ממשלה והנהגה, ואח"כ יהיה להם מלכות קבוע שהיא מלכות בית דוד, ואח"כ ימלוך המשיח בממלכה קבועה**. ומלכות בית דוד תתגלה במדרגה, בתחילה לא יהיה רק שופט, ויתעלה לאט לאט עד שיהיה לה' המלוכה עכ"ל.

ואני מצאתי עוד בפסיקתא [ש"ש פ"ט] - "כנסת ישראל בשעה שעלתה מבלל במוצאי שביעית, הייתה טעונה חסד בפני כל המלכויות. ופי' רבי אפרים זלמן מרגליות ז"ל: "שבעת פקודת בבל היה מפוזרים בעולם והיו כפופים למלכי האומות ונשאו חסד בעיניהם. ונראה, דדריש לה מסיפא דקרא (ישעיהו פ"א ט) - "כי כארץ וגו' כן ה' יצמיח צדקה ותהילה נגד כל הגויים". כלומר שישאו חן בעיניהם. וכן הוא אומר בצפניה (ג ט) - "כי אתן אתכם לשם ולתהילה בכל עמי הארץ בשובי את שבותכם" עיי"ש. הרי דגם בעתיד יהיה תלוי בחן וחסד של אומות העולם, וע"כ דיהיה תחילתה באופן של כורש.

ונראה לי, כמו שהקצ' שתום ונעלם ואין חזון, כמו כן אופן הוויתו ואיכות הגאולה, איך יתחיל ואיך יוגמר ואיך ישתלשל הוא שתום ונעלם.

וכמו שכתב הר"ן בדרשותיו [סוף ל"ג ט"ז] וז"ל: "והנה אנו רואים בגאולה זו של מצרים, שבאותו עת עצמו שהייתה הגאולה ובה היו רואים עצמם נגאלים, ועם כל זה היו רואים פעלים ומעשים שהם סיבת גאולתם, ואעפ"כ היו נלאים לעמוד על סיבתם עד שגילה השי"ת עניינם. כ"ש אנחנו שראוי שנהיה סכלים יותר בגאולה העתידה. מפני

נבנו ע"י ישראל, מקדש ראשון בנה שלמה, בית שני זרובבל ברוש כורש. **אבל השלישי עתידה אומה זו לבנותה**. וזהו שאמרו עתיד להחזיר עטרה ליושנה מפני שהחריבו וכו'. ולעתיד יחשוב עם שאר כל הכוחות לעזור לישראל" עכ"ל.

ואני מצאתי עוד בפסיקתא [פסוק קומי פ"ח] וז"ל: "ת"ר בשעה שמלך המשיח נגלה, בא אליהו ועומד על גג של ביהמ"ק והיה משמיע להם לישראל ואומר להם, ענווים הגיע זמן גאולתכם". וכתב שם בביאור רבנו זלמן מרגליות ז"ל: "עומד על גג ביהמ"ק, בירושלמי דמע"ש [ג'ל] הובא בתוי"ט [ס"ט], דבנין ביהמ"ק יהיה ארבעים שנה קודם לביאת המשיח. ולפי זה אתי שפיר 'עומד על גג ביהמ"ק' בפשיטות. עכ"ל. והיינו דיהיה נבנה תחילה ע"י רשיון המלכויות.

והלום מצאתי להגאון רבי שלמה קלוגר בסידור יעב"ץ (ירושלם שלמה ר"ט) בתפילת מוסף לשלש רגלים - 'נבנה ביתך כבתחילה וכונן מקדשך על מכונו והראנו בבנינו ושמתנו בתיקונו'. וכתב כי לכאורה הוא כפל לשון. ובפרט מ"ש 'נבנה ביתך כבתחילה', הרי לא יהיה כבתחילה, רק של אש? אך נראה, דכאן מרמז למה שכתב התוי"ט [ג'ל] במס' מע"ש, **דתחילה יהיה נבנה ביהמ"ק ע"י מלכות**, ואח"כ יהיה בנין שלו ית' ע"י אש. ולכן מדויק זה הנוסח התפילה, דאנו **מבקשים 'נבנה ביתך כבתחילה' ע"י אדם**. ואח"כ 'כונן בית מקדשך על מכונו' שיהיה ע"י הקב"ה" עכ"ד.

ובאמת גם בתלמודנו הבבלי אמרו במגילה (י"ד) בסדר הברכות מאנשי כנה"ג - **וכיוון דנבנית ירושלים בא דוד**, שנאמר (ישעיהו ג) "ואחר ישוּבו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם" עיי"ש. וממילא, דעד ביאת משיחנו בב"א יהיה נעשה כל זה ברוש והסכמות המלכויות.

וכן כתב האברבנאל בספרו 'משמיע ישועה' (מבשר טוב השלישי, נבואה ט) "**דע"י הגויים עצמם יהיה הנס הזה**" עכ"ל.

וכן כתב מהריב"ח (פ"ב ט"ז של מהל"ב) בהקדמה ל'עין יעקב' (ד"ה ויהי ע"ה), **שהשי"ת יתן בלב המלכים להכיר האמת**, עיי"ש [דוגמא לדבר הנשיא טראמפ שהכיר בשייכות ירושלים לעם ישראל. ב.ג.].

איתא שקודם יבנה ירושלים וקבוץ גלויות, ובמקום אחר בזהר אמרו שיהיה הגאולה בלי סיוע מאיתנו, על כן לא נדע איך הוא רצון בורא כל עולמים. ואם אנו רואין שרבים מתאווין לבנותה, אפילו יהיה על ידי מי שיהיה, אפילו ע"י הגרועים שבישראל, מאן מפיס ומאן יהיר להפריע אותם מעבודתם. אולי הוא רצון השי"ת לבנות ע"י אנשים כאלו דווקא, ובהדי כבשי דרחמנא למה לך. עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות יודע איך לסבב הדברים, והנח להם" עכ"ד הקדושים.

ודע לך ממי יצאו הדברים, מאדם שהיה ממש יחיד במינו בדורו במדינה זו, נגלה ונסתר וחכמה עליונה היו מיוחדים אצלו. והן ממש הדברים שכתבתי לעיל.

ומסיים שם רבנו:

"והלום שמעתי מפי מגיד אמת ששמע מפה קדוש איש אלהים הגאון הגדול בנגלה ובנסתר, האדמו"ר מוויזניצא מרנא ורבנא כ"ק מרן רבי ישראל, שהיה דר בגראסוורדיין [הלא הוא ה'אהבת ישראל' זצוק"ל], שאמר שלא רצה להשתתף ולאסור הציוניסטען מפני שלדעתו הוא סיבה מן השמים שיבנה הארץ על ידיהם. מפני שהבריונים החריוו ארצנו ואת בית מקדשנו, על כן הם יבנו את ארצנו כעת, ובזה יתקנו את אשר קלקלו" עכ"ד הקדושים. ועיין לעיל ברבנו בחיי, שכתב מעין זה [לגבי רומי שהחריו ויצטרכו לבנות מחדש].

ועתה ראה והתבונן, איך שתרי גברי רברבי כאלו הביטו בעין חודרת במעשה ידיהם של אלו הבונים והכירו במ רצון העליון".

[מיותר להדגיש, שכמובן אין בדבריהם כל הסכמה למעשיהם ולחיייהם שלא היו ע"פ תורתנו הקדושה, אלא שמכבשי דרחמנא כך עלה ברצונו, שבנין ארץ-ישראל יתגלגל על-ידיהם דווקא, וכמו שהארכנו לצטט מדברי רבנו סיבת הדבר בליקוטי אם הבנים ט (עגליון 600 משגי טשפ"א)].

זה כתב הרמב"ם ז"ל (מלכים פ"ג ה"ג) שלא ידעו הדברים ההם איך יהיו, עד שיהיו" עכ"ל הקד'.

עכ"פ, אין לנו ידיעה ברורה באופן הוויית הגאולה עד שיהיה. וכן כתב הרמב"ם בעצמו שם באגרת תימן, וז"ל - "אבל איכות עמידתו, דע, שלא תדע עמידתו קודם היותה". עכ"ל. ע"כ אין לנו לדחות שום ענין שיש לומר שהוא התנוצצות הגאולה. דשמא רצון העליון הוא כך שיהיה נעשה דווקא באופן זה. מה גם שחז"ל חכמי אמת הגידו שיהיה נעשה באופן זה שאמרנו, היינו ברשיון המלכויות.

עכ"פ כמו שלא נוכל לומר בפירוש שכן הוא, כך לא נוכל לדחותה ולומר דלא כן הוא. כי אולי רצון הבורא לעשות דווקא באופן הזה.

וכל הרוצה באמת, יודה לי בזה. ודו"ק".

כחזיון לדבריו מביא רבנו, ששמע מפי תלמידו מו"ה אביש רוטמן נ"י [זצ"ל] שהיה "אחד מיוחד שבאדוקי החסידים של הרב הגאון הגדול שר התורה בוצינא קדישא אור עולם שר בית הזוהר רוחו פי שניים בנגלה ובנסתר, כק"ש מרן רבי אהרן ישעיה פיש זצוק"ל אבדק"ק האדעס שהיה מגדולי התלמידים של רבנו מקמאראנא ז"ל שהיה מסמיך אותו לרב, וזכיתי להכיר אותו ולהשתעשע ולהתבסס מאור תורתו, ואי אפשר לי לתאר את צדקותו ותומתו עוד יותר מגדולת תורתו, וחכמת אדם תאיר פניו, והיה חכם עתיק מבין יודעי להבחין בין דבר לדבר בין אמת לשקר ממש אדם גדול בענקים".

מספר רבינו ז"ל בספרנו עמ' 138, שתלמידו של רבינו ר' אביש הנ"ל

"הגיד לו שיחה ששמע מפי קדשו בעניין התנועה הציונית שהתעוררה אז בימיו לילך ולבנות את ארץ ישראל, שרבים מגדולי בדור רגמו אותם באבנים, והוא אמר להם בזה הלשון:

"הנח להם, באשר אין אנו יודעים האמת איך יהיה השתלשלות הגאולה, כי במקום אחד בזהר

יהודים מתפללים בשער הכותנה, תרמ"ט

"שעריך הם דופקים"

ותיקין בשער הכותנה בערבי שבתות וראשי חודשים

ב"ה זכינו שמזה כמה שנים מתקיים בכל יום שישי מניין שחרית כותיקין בשער הר בית קדשינו, בהשתתפות עשרות אברכים ובני ישיבות, כהמשך למנהג ארץ ישראל שתוקן בימי הגאונים. בשנים האחרונות המניין מתקיים בשער הכותנה - המקום הנגיש הקרוב ביותר לקודש הקדשים מחוץ להר הבית, הידוע כמסוגל לישועה ומאות שנים שנהגו בני ירושלים לשפוך שיחם בו, לאחר תפילת שחרית נאמר סדר תפילה קצר בנוסח שתיקנו הגאונים לומר במקום זה. הציבור מוזמן בברכה להצטרף למניין מיוחד זה עם הנץ החמה, כמנהג ישראל מזה אלף שנה. ויה"ר שתשמע שוועתינו וזוכה לראות במהרה בבנין ביהמ"ק

"נוראות תענינו בעמדינו מול שער

סלרתי נקשיב כבואינו בשער"

(מתוך פיוט שתיקנו הגאונים לומר בשער הר הבית)

כיבוד מוגש לאחר התפילה // המעמד מאובטח ע"י הרשויות

לכירורים: 054-842-3801

ובאו ציר

אירוע קבלת פנים לקהילת חזון אלימלך

מורנו הגאון רבי זאב לף שליט"א

במוצאי זאת הנוכה, הגיעו לירושלים חברי קהילת עולים חרדים בעפולה שעלו יחדיו מארה"ב לארץ בקיץ האחרון. שם ערך להם מעמד קבלת פנים באולם שע"י ישיבת חפץ חיים בשכונת סנהדריה על ידי רבנים בולטים במגזר, עסקנים ואחרים שהגיעו להפגין את תמיכתם והערכתם למאמץ ההיסטורי בעלייתם כקהילה לייסד את קהילת חזון אלימלך-עפולה.

הקהילה היא פרי רעיונו של הרב נתנאל קייידל, מוסמך ישיבת טלו ורב הקהילה לשעבר בעיר יארדלי, בפנסילבניה שבארה"ב. הרב קייידל ציין, כי "האירוע נתן לקהילה שלנו, ולעצמי באופן אישי, חיזוק משמעותי. לא רק מדבריהם החמים של הרבנים שהגיעו, אלא גם מכל האחרים שהגיעו כדי לתמוך בנו ולהציע סיוע אמיתי וממשי".

"המטרה העיקרית של האירוע הייתה לברך ולהפגין תמיכה בקבוצה זו של משפחות חלוציות שהגיעו כעת מארה"ב להקים קהילה חדשה לעולים אמריקאים בארץ ישראל, ולבטא את העובדה, שרבנים, עסקנים וגם אנשים 'פשוטים' כאן בארץ ישראל תומכים במאמצים אלה", אמר הרב יואל ברמן, מייסד פרויקט 'אורא דארץ ישראל' ומארגן האירוע, המוכר לרבים מפעילי ותומכי 'קדושת ציון' כמי שעומד מאחורי פעולות ברוכות רבות. הרב ברמן הוסיף, כי למפגן התמיכה הציבורי הזה יכולה להיות השפעה רחבה הרבה מעבר לקהילת 'חזון אלימלך'.

בעשר מתוך שבע-עשרה המשפחות המרכיבות את הקהילה נסעו לירושלים באוטובוס שסיפק עיריית עפולה. הייתה עצירה אחת לפני אירוע קבלת הפנים - כשהנוכה התקרב לסיימו, ערכו סיור מודרך בקבר שמואל הנביא.

הרב יהושע אייכנשטיין שליט"א, ראש ישיבת יד אהרן, הביע את תמיכתו ברעיון של יצירת

שלט ברוכים הבאים

מורנו הגאון רבי שמואל מלניצקי שליט"א

זון ברנה

הזון אלימלך - עפולה

ראש הישיבה הגר"י אייכנשטיין שליט"א

כ"ק האדמו"ר ממונסטריץ שליט"א

כ"ק האדמו"ר מבוסטון שליט"א

הגאון רבי יצחק ברייטוביץ שליט"א

קהילות כמו זו החדשה בעפולה, שנוצרה עבור אנשים המגיעים מאמריקה, שם יוכלו לקבל מצד אחד את המעלות של מגורים בארץ ישראל, בעוד שנחסך מהם הצורך להקלט בתרבות שונה לגמרי, מה שמקל על תהליך ההתאקלמות.

ח"ב הרב יצחק פינדרוס, נציג דגל התורה, הזכיר בדבריו, כי כבר לפני 25 שנה הוא זומן על ידי הרב נחמן בולמן זצ"ל, שהדגיש בפניו את החשיבות של יצירת קהילות כאלו עבור קהילות אמריקאיות, באותו אופן שבו קהילות מכל רחבי העולם מאורגנות בקהילות ובבתי כנסת ברחבי ארץ ישראל. "אם תרצה להכיר את כל בתי הכנסת בירושלים, אתה יכול פשוט לטוס מעל מזרח אירופה, ושם תוכל לראות את כל בתי הכנסת... כל עיר בהונגריה, בנלוצ'יה, יש לה בית כנסת בארץ ישראל. 'עתידין בתי כנסיות' כבר קרה! כל עיר במרוקו, בעירק, בפרס, יש כאן אבל לא היה אז כזה דבר - קהילות אמריקאיות כאן. הרב בולמן דיבר איתי אז כשעה, ואמר לי שזו ההצלה של הקהילה האמריקאית. אם או הקמת קהילות כאלו עבור אמריקאים היה נחוץ, הרי שכיום הצורך רק הולך וגדל, עם הגברת ההתעניינות בעליה ככל שהיא הופכת מעשית יותר".

הרב שמואל וינר שליט"א, רבה של קהל זכרון נתן צבי בשכונת רמת אשכול, ציין כי כיום ישנם ארגונים רבים ויוזמות שונות שנועדו לעזור למי שרוצה להגיע להצליח להשתלב בצורה בריאה, ולהרוויח את המעלות שישנן במגורים בארץ ישראל, כולל יוזמות כמו הקמת קהילות מהסוג הזה.

הרב יצחק ברייטוביץ שליט"א, רב קהילת אור שמח, הסביר מה הביא את הרבנים להגיע לאירוע זה כדי לכבד את העולים החדשים. הוא הביא את המשנה במסכת ביכורים, המספרת על איך שבעלי המלאכה בירושלים עמדו מתוך כבוד לאנשים שבאו

ובאו ציון ברנה

אירוע קבלת פנים לקהילת 'חזון אלימלך' - עפולה

לקיים את מצות הבאת ביכורים, והדבר מובא כמקור לכך שיש לכבד אנשים שבאים לקיים מצוה.

הרב זאב לף שליט"א, רב המושב מתיהו, הוסיף כי אם כך נאמר על מביאי ביכורים, אזי על אחת כמה וכמה נכון הדבר לגבי אנשים שמביאים את עצמם כביכורים - אנשים המגיעים לגור בארץ ישראל, שיש לכבדם. הרב לף הזכיר, שלמרות שישנן תכונות שליליות מסוימות של החברה האמריקאית שעדיף להשאיר מאחור בעת שעולים, ישנם גם מאפיינים מסוימים של יהדות אמריקה, שהעולים משם יכולים להביא כתרומה חיובית לחברה היהודית בארץ ישראל. כמרכן הוסיף, שארץ ישראל נקנית ביסורים, כפי שמלמדים אותנו חז"ל. הרב לף ברך את הבאים, שהם 'צאו ידי חובה' על ידי העמל בתורה ובמצוות.

הרב דניאל טרוויס שליט"א, ראש כולל ומחבר ספרים, סיפר על הלקח של סמיכות התנוכה לימים המוזכרים כתעניות ותענית צדיקים - שמיני, תשיעי ועשירי בטבת, לזכר תרגום התורה ליוונית, פטירתו של עזרא הסופר לפי דעות מסוימות, והמצור על ירושלים. ישנם נצחונות, אבל המאבק נמשך, כפי שראינו בחנוכה, כשאחרי הנס הגדול נמשכה המלחמה עוד שנים רבות. כך גם היום - יש עוד הרבה מה לעשות. כמו בכל דבר חיובי, ישנם מכשולים בדרך למעבר לארץ ישראל, ומי שפועל להתגבר עליהם ראוי להעריצה.

כ"ק האדמו"ר מבוסטון שליט"א הזכיר כיצד בניגוד לגלי העליה הגדולים מארצות אחרות, של אנשים שברחו מאנטישמיות ודיכוי, הרי שבנידון שלנו, ניתן לומר כי באופן כללי אנשים שבאים מאמריקה באים כדי לקיים את רצון ה', כדי לגדול בתורה, לחיות חיים יהודיים, ולחוות את המועדים כפי שהם מורגשים רק בארץ ישראל. **כ"ק האדמו"ר ממונסטריץ שליט"א** הדגיש כיצד האנשים והמשפחות הפועלים ועולים לארץ מחוקים, כביכול, את מעשה ה' לתת את ארץ ישראל לעם ישראל.

הרב יוסף קמנצקי שליט"א והרב שמואל מלוביצקי שליט"א אמרו שניהם - האחד בשם החפץ חיים והשני בשם התיבות שלום - שמי שכבר נמצא בארץ ישראל בעת ביאת המשיח, לא יודקק

הגאון רבי יוסף קמנצקי שליט"א

רב הקהילה הגאון רבי נתנאל קידל שליט"א

הרב בצלאל גזו שליט"א

הגאון רבי שמואל וינר שליט"א

ח"כ הרב משה שמעון רוט

ח"כ הרב יצחק פינדרוס

הגאון רבי דניאל טרוויס שליט"א

לזכות מיוחדת לבוא, כיון שהוא כבר נמצא כאן, מה שאין כן מי שיהיה אז בחו"ל, שיצטרך וכויות מיוחדות. הרב קמנצקי הוסיף, כי לפיכך, מי שיכל לעבור לכאן כעת "עשה צעד מאוד חכם". הרב מלוביצקי ציין, כי אנו מגיעים לנקודה המשמעותית מבחינה הלכתית של 'רוב יושביה עליה', בה שוכנים רוב עם ישראל בארצם.

הרב בצלאל גנז שליט"א, המוכר לקוראי הגליון ממאמריו השונים, וביוחד מהסדרה על הסה"ק אם הבנים שמחה, סיפר בפני הנאספים כי בעבר, במפגשיו עם יהודים חרדים בחו"ל, הוא הופתע לשמוע מהם שהעליה לארץ ישראל פשוט אינה נמצאת על סדר היום שלהם. הרב גנז אמר, כי הוא בטוח שקיומה של הקהילה החדשה בעפולה יסייע להעלות את העליה לסדר היום, כפי שהייתה במשך מאות שנים.

ח"כ הרב משה שמעון רוט, נציג הסדרות צאנו באגודת ישראל, המוזהה אף הוא עם אגודת 'קדושת ציון', ובעצמו עולה ותיק מארה"ב, הביע בפני העולים כיצד היה מלא התפעלות מרוח החלוציות הפועמת בקרבם, ומהזכות שיש להם לסלול את הדרך לאחריהם, שעכשיו יש להם ממי ללמוד. הרב רוט ברך את המתישבים החדשים, שהמגורים בארץ ישראל יהיו עבורם חויה נעימה ומהנה וציין, כי זו למעשה הדרך הנכונה לקיים את מצוות ישוב ארץ ישראל – לא ח"ו לסבול ולהתלונן, אלא לדאוג לרווחה ולנוחות כאן כפי שאדם מרגיש בתוך ביתו, כאן בארץ ישראל.

כמו כן, השתתפו באירוע נציגים של גורמים שונים העוסקים בעליה חרדית, ביניהם מבצע OPERATION HOME AGAIN, המסייע בעליה קהילתית, וכן ארגון 'נפש בנפש', שבשל התעניינות מוגברת פתח כעת מחלקה חרדית. מלבד הרבנים השונים המוזהים עם אגודת 'קדושת ציון' שדברו באירוע – הרב לף, הרב קמינצקי, הרב גנז, האדמו"רים מבוסטון וממונטריי"ן וכן הרב משה שמעון רוט וכמובן – הרב יואל ברמן, מייסד ארגון 'אוריא דארץ ישראל' המקדם את ישובי הפריפריה כפתרון מעשי להתישבות קבע בארץ-ישראל עבור חרדים מחוץ לארץ, לאירוע הגיעו גם מספר פעילי 'קדושת ציון', שרובם כלל אינם מבינים אנגלית – השפה שבה נאמרו כל הנאומים – ומכל מקום הם ראו חשיבות לבוא ולהביע את תמיכתם.

לאחר דברי הסיום של רב הקהילה, הרב קידל, פרץ הקהל בריקוד ספונטני תוך שירת "ושבו בנים לגבולם".

ובאו ציון ברנה

אירוע קבלת פנים לקהילת 'חזון אלימלך' - עפולה'

מדברי חברי הקהילה:

אנו אסירי תודה על הזכות לשהות בנוכחות רבנים כה חשובים, שהעניקו כל כך הרבה חיזוק וברכות לכל משפחות הקהילה שלנו. עולים חדשים עובדים קשה כדי להפוך את רעיון החזרה הביתה לארץ ישראל למציאות. כשאתה סוף סוף מגיע ונמצא בין כל כך הרבה אנשים חמים ותומכים, זה מחזק עוד יותר את ההרגשה עד כמה ההחלטה הזו משמעותית וגורלית, ולא היינו יכולים לבצע את זה מבלי ידו התומכת של הקב"ה כדי להתמיד בכל התהליך. תודה לרב ברמן על הארגון. נהנינו מאוד ואנחנו מקווים שעוד יצטרפו אלינו הביתה בקרוב. משפחת בקטשי

ח"כ הרב משה שמעון רוט, נציג חסידות צאנז באגודת ישראל, המזוהה אף הוא עם אגודת 'קדושת ציון', ובעצמו עולה ותיק מארה"ב, הביע בפני העולים כיצד היה מלא התפעלות מרוח החלוציות הפועמת בקרבם, ומהזכות שיש להם לסלול את הדרך לאחרים, שעכשיו יש להם ממי ללמוד. הרב רוט ברך את המתישבים החדשים, שהמגורים בארץ ישראל יהיו עבורם חויה נעימה ומהנה וציון, כי זו למעשה הדרך הנכונה לקיים את מצוות ישוב ארץ ישראל - לא ח"ו לסבול ולהתלונן, אלא לראות דראוג ולנוחה כאן כפי שאדם מרגיש בתוך ביתו, כאן בארץ ישראל

אירוע קבלת הפנים ביום שני האחרון בירושלים לקהילת חזון אלימלך היה מעורר השראה ועונה כאחד. העובדה, שרבנים כה גדולים יצאו לקבל את פניהם של אנשים פשוטים כמונו, היתה מרגשת ביותר. זה שהיינו במרכז תשומת הלב שלהם - עורר בלבנו ענה והתרגשות. אנו מבינים, שלמרות שאנו מרגישים מאותגרים, היות שעברנו מאמריקה, הקשיים שלנו הם באמת די פשוטים בהשוואה לאלו של הדורות הקודמים. הערב הותיר אותנו עם תחושת מטרה ושליחות והכרה, שאנחנו עוד אכן דרך בהיסטוריה של עמנו. משפחת סטובין

רשמים מאחד מבאי הכנס:

ביום סגריר וגשום במיוחד מרחתי לעלות מאחת מערי הדרום, כדי להשתתף בכינוס המיוחד הזה, של קבלת הפנים לבני קהילת 'חזון אלימלך' - עפולה.

בימינו אנו מורגלים לאירועי ענק, אולמות פאר המאכלסים אלפי חוגגים, הפקות בעלויות של מיליונים וארגון של צוותים רבים. כאן, ברמת ה'כמות', הרמה החיצונית של הדברים, היה אירוע צנוע למדי. באולם קטן של 'בר-מצוות', ישבו כמה עשרות איש וגמעו בצמא את דברי הרבנים, האדמו"רים והח"כים שבאו להשתתף ולחזק. אבל עם כל זה, ההרגשה שלי היא שבחינת האיכות, מדובר כאן באירוע גדול, גדול מאד.

חז"ל אמרו על אהרן הכהן, שיצא לקבל את פני משה אחיו בכמרב: 'אילו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתוב עליי (שמות 7 ט) 'הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמה בלב' - בתופים ובמחוללות היה יוצא לקראתו' (דוד רבס 1 ועוד). בעולמנו זה ההפוך, בו 'עליונים למטה ותחתונים למעלה' (פסיס 2), אי אפשר להעריך דבר לפי פניו החיצוניות, לפי כמותו ומספרים. יש להתבונן על איכות הדבר ומהותו. מעמד קבלת הפנים מצד מהותו, ראוי היה להיות מעמד אירי, בו ישתתפו רובי וטובי בניה של היהדות החרדית!

הלא דבר הוא!

קהילת מאוחדת, משפחות על בניהם וטפם, קמו יחד, עובו בכנר משפחה, חברה, מקורות פרנסה, שפה ומנטליות - ועלו ארצה מתוך להט של אמונה ודרישת הלב לציון! לא היה ראוי להצדיע להם במעמד אלפי מקהלות עמך ישראל? ראוי וראוי!

אך מה נעשה וכהיום עוד לא זכינו לכך. אך מכל מקום, גם מעמד 'ועיר' זה בכמותו - במהותו, גדול הוא. משום כך מרחתי ובאתי, ישבתי לאורך הכנס ונסיתי לנחש את תוכן הנאוים, שהרי את שפת האנגלית איני מכיר. לא הצלחתי להבין הרבה. אבל בהחלט, קבלתי והרגשתי את חום הלב שבקע מדברי הנאוים החשובים שליט"א, את תחושת החיזוק וההערצה שנבעה לאנשי 'חזון אלימלך', ואת ההתלכדות המשותפת, בכחינת 'ולאחיו יאמר חזק'.

לא הכנתי דבר, אבל בהחלט הבנתי כי - זכיתי.

זכיתי להיות שם.

נתן פ.

נישואין עם ארץ ישראל הרב שמואל קרלינסקי

בעצמו ואינה יכולה להיעשות ע"י שליח, שהן חובה לעשות בגוף האדם [מצוות עצמאית - חובת גברא], כתפליין, קריאת המגילה ואכילת מצה. במצוות אלו, חובה להפסיק מלימודו לקיום המצווה.

ויש מצוות מיוחדות, שמכילות את שני החלקים - אמנם העיקר בהן הוא התוצאה, אבל גם הפעולה של מקיים המצווה חשובה מאוד. לכן, אמנם אפשר לקיים מצוה כזו על-ידי שליח, אבל לכתחילה צריך האדם להשתדל לעשות בגופו חלק מהמצווה, וכדברי חז"ל (קדושין מה.) - "מצוה בו יותר מבשלוחו".

קידושין ושבט

מהסוג הזה היא המצוה לקדש אשה. על מצוה זו אמרו, כאמור - "מצווה בו יותר מבשלוחו" [מה שלא מצאנו בשאר מצוות], שכן למרות שהעיקר הוא התוצאה - שהאשה תהיה מקודשת - מכל מקום כל לב מבין, שחלק עיקרי במצווה הוא שהאדם יתחבר לאשתו ויאהב אותה כגופו, ואילו בקידושין על ידי שליח, חסר חלק עיקרי במצווה.

גם על מצוות הכנה לשבת שנמשלה לכלה [שבת מלכתא], אמרו בגמרא, שהאמוראים היו מקיימים בגופם חלק מההכנות לשבת ומבטלים מלימודם בשביל לקיימה (ראה שער סימן ר"ט), ולא אמרו כך בשאר מצוות. זאת, משום שאת השבת יש מצוה לחבב ולאהוב, כמו שכתב שולחן ערוך הרב (קטעס אמון סימן רג): "מדלא הזכירו בגמרא היאך היו נוהרים כן בשאר מצות [לעשות בגופם] אלא בשבת בלבד, שנצטוינו לכבדה במאד, והיו מחבבין אותה כל כך, עד שקורין אותה 'כלה' ו'מלכתא'". לכן כל אמורא היה עורך הכנה לשבת במין שהיה חביב עליו והיה לו עונג ממנו, כדי שעל-ידי זה יתענג מהשבת ויאהב את השבת.

בעקבות היום טוב של ארץ-ישראל - ט"ו בשבט - יום בו התחילו העצים לתת את פירותיהם בארץ הקודש, נראה קצת להביא ממעלת ויקרת עצי ארץ הקודש.

מסופר בגמרא (בבא מצתא יז.) בשבחו של האמורא ר' ינאי, שנטע ארבע מאות כרמים בארץ ישראל. שואלת הגמרא, וכי יכול אדם להספיק בחייו ליטע כל כך הרבה כרמים, ותורה מתי ילמד? מסבירה הגמרא, שכאשר היו נוטעים כרם חדש בארץ ישראל, היו נותנים לר' ינאי לטעת בהתחלה קצת מהכרם [חמישה אילנות], בשביל לקיים במו ידיו את מצוות נטיעת אילנות, ובזה נחשב לו כאילו נטע את כל הכרם (ראה ריע"ב, ט"ט ו'מאלי נטוניה טז).

וצריך להבין מה ראה ר' ינאי להפסיק מלימודו בכל פעם שהתחילו לטעת כרם חדש, הרי מסתבר שאם היה לו 400 כרמים היה הוא עשיר גדול, ולשם מה היה צריך בעצמו לטעת את העצים הראשונים בכרם?

שתי סוגי מצוות

באור הדברים, כפי המתבאר בדברי האחרונים, בשאלה מתי צריך להפסיק מלימודו לקיום מצוות מעשיות: המצוות בכללן מתחלקות לשני סוגים: יש מצוות, שהעיקר בהן הוא התוצאה, שהפעולה תיעשה, ולא דווקא על ידי האיש עצמו, ולכן היא יכולה להיעשות גם ע"י שליח [מצוות 'פעולתיות' - חובת חפצא] כמו מצוות מזוזה, מעקה ועוד. במצוות כאלו, אנו אומרים, כי מצוה שיכולה להיעשות על ידי אחרים, אין מבטלין תלמוד תורה בשבילה, אפילו לזמן מועט.

לעומת זאת ישנן מצוות, שהעיקר בהן הוא הפעולה של מקיים המצווה, שמחייבת לעשותה

ארץ ישראל - קידושי

הרי תפילין היא מצוה שבגופו, לעומת ארץ ישראל, שהיא מצווה שבחפצא, ומה הדמיון?

אמנם לפי דברנו לעיל מתבאר הדבר היטב, שגם בארץ ישראל יש חלק כתפילין - המצווה להתחבר ולאהוב את ארץ הקודש, היא מצווה המוטלת על הגוף, ואת המצווה הזו משיגים על-ידי מעשים בפועל.

וצריך כל אדם לחפש בעצמו אלו מעשים הוא יכול לעשות בפועל כדי להתחבר ולשמוח בארצנו הקדושה. זו גם הסיבה, שבגללה היו גדולי ישראל בחו"ל טורחים מאד לחפש בט"ו כשבט פירות של ארץ הקודש, כדי לזכות ולשמוח בארצנו הקדושה.

ב"ה זכינו ממש עכשיו להוציא ספר חדש - 'חיבת הארץ' - ובו חמישים פעולות, שדרכן ניתן להתחבר לארץ הקודש, ולכל פעולה השתדלנו להביא סיפור כדוגמת מגדולי ישראל.

את הספר ניתן לקבל במחיר מיוחד לקוראי קדושת ציון' [20 ש"ח] כולל משלוח עד הבית לפרטים - 055-6785647

גם מצוות ישוב ארץ ישראל, שדומה לקידושי אשה (ראה קידושין 3), מכילה את שני החלקים: א. מצווה שהארץ תהיה מיושבת. ב. מצווה שהאדם יישב את הארץ בגופו, כדי להתחבר ולאהוב את ארץ ישראל.

לכן, כשנטעו כרם חדש, לא הסתפק ר' ינאי בכך שהעובדים בכרם נוטעים, אלא הלך בעצמו לטעת גם כמה כרמים. וזאת, משום שבמצוות ישיבת ארץ ישראל, לא די לדאוג שהארץ תהיה מיושבת על ידי שר השיכון, אלא מצוה על האדם להשתדל לעשות קצת בעצמו לכבוד ארץ הקודש, כדי להתחבר אליה ולחבבה.

זה גם נראה הכאור בדבריו המופלאים של החתם סופר שכתב (סוכה לו.) שאין היתר לאדם להשתמש לגמרי ממצות ישוב הארץ, "וכאלו תאמר לא אניח תפילין מפני עוסק בתורה, הכא נמי לא יאמר לא אאסוף דגני מפני עסק התורה" (משן סחמס סופר). ורבים תמהו על דבריו,

אזהב ציון יקר!

אם ברצונך לקחת חלק ולהשתתף בהוצאות הפקת והפצת הגליון ושאר הפעילויות, בפניך האפשרויות להעביר את תרומתך ולהיות שותף במפעל הגדול של 'קדושת ציון':

באמצעות אשראי

באמצעות כרטיס אשראי
דרך 'גדרים פלוס'

3

באמצעות פניה

053-3191618

או במייל

KDST.SHUTAFIM@GMAIL.COM

2

באמצעות העברה בנקאית

חשבון עמותת קדושת ציון

בנק: 20 [מורח']

סניף: 459 [העיר העתיקה]

מספר חשבון 109491

1

ניתן גם להקדיש גליון או חלק ממנו לזכות או לע"ג יקרכם או גדולי ישראל ראשי דורשי ציון במהרתה

התבוננות בדברי הנביאים

א.ו. ירושלים

שלום וברכה,

רצייתי להקדים ולתקן, שאין ברצוני להפיץ מאמרים ודעות - את זה אתם עושים הרבה יותר טוב ממני. רק יש כמה שאלות שמאוד הפריעו לי והקשו עלי להאמין לגמרי בכך שאנחנו בעיצומה של התקיימות הנבואות - עד שמצאתי מרגוע לנפשי בנביאים עצמם במקומות רבים, וחשתי שאולי אוכל לשתף אחרים ולהביא תועלת לאנשים נוספים, שהתקשו כמוני במה שהתקשיתי.

אפתח ישר בדברי הנביאים - ותוך כדי הדברים אבאר את הקשיים והתשובות. [נתנצל על הציטוטים, הם חלקיים מאוד ולא מדויקים, ואין לי כעת אפשרות להעתיק מתוכנות].

בספר יחזקאל (פס' ל'), מבטיח הנביא בדבר ה' על ישוב הארץ בתבואתה, בפירותיה ובכנין חורבותיה - "לכן הנבא על אדמת ישראל... ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא...". ובהמשך - "כה אמר ה' אלהים יען אומרים לכם אכלת אדם ומשכלת גוייך היית לכן אדם לא תאכלי עוד וגוייך לא תשכלי עוד נאם ה' אלהים ולא אשמיע אליך עוד כלמת הגוים וחרפת עמים לא תשאי עוד נאם ה' אלהים". והנה מבואר כאן בפרוש, שגם אחרי השיבה לארץ, צריכים אנו הבטחה מיוחדת, שלא נזרק מארץ ישראל שוב פעם - יען אומרים לכם אוכלת אדם את'.

תמיד ציירתי לעצמי את הגאולה, שהיא תגיע במצב בו עם ישראל מרום, שומר תורה ומצוות, ובמצב של תשובה. לא הבנתי כיצד תתכן חזרה לארץ ישראל במצב לא יותר טוב מאיך שגלינו ממנה, אם לא יותר גרוע. ואותן העבירות שבגללן גלינו ותקיא הארץ אותנו, עדיין קיימות - שהרי האנשים שהקימו את המדינה כאן היו ברובם

המוחלט אפיקורסים ומינים, ואין הבדל בין אפיקורסים גמור לעובד עבודה זרה, לכאורה, וגם הם מגלי עריות, ועם ישראל נידון לפי רובו ולא לפי קומץ חרדים [וגם על החרדים יש לדון, שהרי כבר אמרו בגמרא אודות שנאת חנם - 'ועדיין מרקד בינינו', ולכאורה אנחנו לא יותר טובים]. וה' עונה על כך תשובה מפורשת - אע"פ שתהיה סיבה לגלות ופורענות, ל"ע - מגיע זמן בו כבר אי אפשר יותר, ולפנים משורת הדין אנחנו נשארים בארץ - וכמובן זה לצורך התכלית והתיקון שיהיה בהמשך [שב"ה אנו כבר רואים את ההתחלה שלו, ואכמ"ל].

והנביא ממשיך בדברים מפורשים ומבהילים - "ויהי דבר ה' אלי לאמר בן אדם בית ישראל ישיבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרכם ובעלילותם כטמאת הנדה היתה דרכם לפני ואשפך [הוא"ו בקמץ, וכן כל הוא"וין בהמשך, וזה חשוב מאד] חמתי עליהם על הדם אשר שפכו על הארץ ובגליליהם טמאוה ואפיץ אתם בגוים ויזרו בארצות כדרכם וכעלילותם שפטתים ויבוא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו ואחמל על שם קדשי אשר חללהו בית ישראל בגוים אשר באו שמה". בהתחלה ה' אומר ליחזקאל את הדברים ביחס לעם **שיושבים** בהווה ומטמאים את הארץ, ואח"כ הוא אומר לו בלשון עבר - 'ואשפך חמתי [בוא"ו ההיפוך] ויזרו בארצות ויבוא אל הגוים' - וממילא לא יתכן ללמוד, שדבר זה נאמר על חורבן בית ראשון, שכן אז אי אפשר לדבר על פורענות שכבר היתה - אלא ודאי יש לפרש את הפסוקים על זמננו היום, שגם אחרי גלות אדום שעברנו, עדיין העם יושבים על אדמתם ומטמאים אותה - אלא שמכח החמלה על שם קדשו, ה' משיב אותנו ואינו מגלה אותנו, אף שעדיין המצב אינו מתוקן.

התורה אין אתה נדרש להם, אמר לו - בזכות התורה אני נדרש, שנאמר - 'עוד זאת אדרש להם', דכתיב 'זאת התורה' וכו'."

פרשה זו צריכה לימוד רב - מה היתה הדרישה, ומה היתה התוכחה ודחית הדרישה.

אך מה שברור הוא, שאף מה שנדחתה הדרישה - לא נשללה בזה הגאולה בדרך של תשובה גמורה, וכמובן בפסוקים הנ"ל. ואם כן יש ללמוד, כנראה, שהדרישה היתה לחזור ולהגאל אף ללא תשובה גמורה, ועל זה השיב הקב"ה, שבזכות התורה ידרש להם.

ואם נבוא להבין את אשר רואים עינינו בהקמת המדינה, יתכן שבאמת זכות התורה היא שעמדה לאותם רשעי ישראל, שעל-אף שכוונתם היתה לעקור ולהשכיח כל ר"ל, מכל מקום, כידוע, זממם לא עלה בידם, ואדרבה - מכספי המדינה נוסדו ישיבות ותלמודי תורה למאות ולאלפים, וקצבאות הילדים פרנסו משפחות שלמות, ומסתמא עוד יש להאריך, אך אינני מתמצא כל-כך - ובסך-הכל בקרב שומרי המצוות ישנו ריבוי עצום של תורה, שלא היה כמותו בחו"ל.

ולפי זה יש ללמוד, כי דברי חז"ל על-פי הנביא הם ממש נבואה של כל ההתרחשות שאנו זוכים לראותה - איך שאנו יורשים את ארץ ישראל בחסד ולא בדין - בזכות התורה.

[וצ"ב], היכן רואים בהבטחה של 'ארבה אותם כצאן אדם' שבפרק לו חזרה מהשבועה שבפרק כ - יתכן שזה רמזו במה שכתוב 'ארבה אותם כצאן אדם' - שלכאורה צאן אינם פרים ורבים באופן

ממשיך הנביא - "לכן אמר לבית ישראל לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם... ולקחתי אתכם... והבאתי אתכם אל אדמתכם וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם."

אמנם יש נבואה נוספת ביחזקאל (פקי ס), שלכאורה סותרת להדיא לדברים שבארנו כאן - "והוצאתי אתכם מן העמים... והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפטתי שם אתכם פנים אל פנים כאשר נשפטתי את אבותיכם במדבר ארץ מצרים כן אשפט אתכם נאם ה' אלהים... וברותי מכם המורדים והפושעים בי מארץ מגוריהם **אוציא אותם ואל אדמת ישראל לא יבוא וידעתם כי אני ה'.**" ועולה מהעיון בכל הפרשה שם, שהמורדים הפושעים לא יחזרו.

על סתירה זו, לכאורה, אין לי תשובה המניחה את הדעת, אמנם ראוי לעיין ברש"י שם בתחילת הפרשה, שם כתוב - "חיי אני נאם ה' אלהים אם אדרש להם", והוא כמענה למה שבאו זקני ירושלים לפני יחזקאל לדרוש את ה', וכתב על כך רש"י, שזה אחד מן המקומות שבהם אמר ה' נבואה לרעה וחזרו בו לטובה, שנאמר - "עוד זאת אדרש לבית ישראל לעשות להם". וכנראה, שכוונתו לפרק לו שהבאנו לעיל, ובהמשך שם נאמר - "ארבה אותם כצאן אדם". ונראה, כי המקור ממנו למד רש"י שזוהי חזרה משבועה זו, הוא מהלשון 'אדרש להם'.

ומקור לדברי רש"י הוא מהתנחומא, ושם יש תוספת - "אמר יחזקאל להקב"ה - אף בזכות

שהחרדים והחילונים אלו הם יהודה ואפרים, והיינו שאנחנו כנגד יהודה, שאנו עכ"פ סביב התורה והקדושה, גם אם הנסיונות והנפילות רבות, ואילו המדינה היא כנגד אפרים, ששמו להם למטרה לנתק את עמ"י מלאהיו כמעשה מלכי ישראל, שלא נתנו לעלות לרגל. ויתכן באמת, שהם בנשמתם ואפילו בגופם שייכים לשם.

וע"כ כתוב בנביא - "ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל וכו' ולא יטמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם", שע"י האיחוד ישוּבו כולם בתשובה, בשונה מהיום, שהם חלוקים לעצמם עם ממשל חוטא ופושע.

יודע אני, שאין זה פשוטם של דברים ממש, ואין זה מדרכי ומדרכנו לעסוק בדברים ע"ד דרוש, אך כאן לא מצאתי פירוש אחר לנבואה, זו ואני די משוכנע שזה פשוט - ואין זה קשה כ"כ, כיון שהרבה נבואות נאמרו בדרך משל (וכמו ביחזקאל, כמה נבואות קודם, המנהיגים הם רועים ועמ"י צאן, ויש בכך אריכות גדולה, וגם לנבואה זו יש משמעות רבה אלינו, אך כיון שאינני מתמצא מספיק בפוליטיקה [לאו דוקא החרדית - זה קשור גם למנהיגי המדינה וגם למנהגי המוסדות והקהלים בנושאי כספים וכו' ואכמ"ל], וגם אינני רוצה להכנס לזה - לכן לא כתבתי ע"ז).

ברצוני להדגיש - אינני רוצה לומר שאנו החרדים מתוקנים, וכל הגאולה מתעכבת רק בגלל החילונים, אך בודאי שעונש גלות שבא על עבודה זרה וגילוי עריות לא נוגע אלינו כ"כ, אך גם אנו מחויבים לתקן הרבה - א - כל שיש בידו למחות ואינו מוחה - זה נדרש בגמרא על אנשים צדיקים בזמן בית ראשון, שנענשו כעוברים על כל עבירות שבתורה כמבואר בשבת סג. ב - הנביאים מלאים בתוכחות על עוון עיוות הדין והטיית משפט וגזל וחמס, ולדאבוננו הרב איננו נקיים מזה - לא היחידים ולא ראשי העם - ואכמ"ל, ואין זה מענין המכתב. אך מה שאכן נוגע ישירות הוא שבאמת עינינו רואות איך מתקיים כל סדר הגאולה המבואר במגילת יז, שעל-פיו נתקן סדר תפלת שמונה

מיוחד, ואולי רמוזה כאן כוונה אחרת - ארבה אותם כמו שה' מתייחס לצאן, והיינו שאינם ברי דעת, וכלל לא נדרש מהם כלום.

וההמשך - "כצאן קדשים כצאן ירושלים במועדיה" - בא לומר שלא לעולם יהיו כצאן שאחריתו לעפר ללא כל תפקיד ומשמעות, אלא כצאן שקרב על המזבח, שמתעלה ומתקן את המקריב ואת העולם כולו, ואף הצאן עצמו מתקדש כידוע מדברי הרמח"ל - ואם כנים דברנו הנ"ל, זהו משל למה שהם משמשים בידועין ובלא יודעין את שומרי התורה].

עוד היה קשה לי, איך זה שאין התיחסות למצב בו אנחנו נמצאים - המלחמה בין שומרי התורה והמצוות לבין פורקי העול, וכן עצם מצב הביניים בו אנו נמצאים - בין גלות לגאולה. והנה האיר ה' עיני, ולפחות מצאתי התיחסות לחלק מהדברים.

ביחזקאל ל"ז - הפטרת ויגש - בה יחזקאל לוקח שני עצים, על אחד כותב 'ליהודה וחבריו', ועל השני כותב 'לאפרים וחבריו' וכו' - ולפי פשוטו לא מובן על מה מדובר, הרי אפרים כבר גלו כמאה שנה לפני יחזקאל, ואם הכוונה לגאולה מגלות בבל, הרי שם לא היו כלל אפרים באופן מובחן, רק היו מעורבים עם העולים מבבל, ועשרת השבטים עצמם גורלם אינו ברור, ויתרה מזו - הרי הנביא אומר שהאיחוד יהיה ע"י שרוד עבדי מלך עליהם, וזה לא התקיים בבית שני, בוודאי לא ע"י מלך המשיח, ואף לא ע"י מלכי בית דוד.

אך נראה לומר, שהדברים מכוונים כמשל, ואולי אף יותר מכך - שידוע שחטא העבודה זרה התחיל ע"י ירבעם בן נבט, ואחריו כל מלכי ישראל, משא"כ אצל יהודה המצב היה יותר טוב, כמפורש במקראות, וכן בשאר העבירות עשרת השבטים היו במצב הרבה יותר גרוע, ובאמת הם גלו הרבה קודם, ושיבתם אינה מוכרחת וכו'. ועיקר הסיבה לכן הייתה, שיהודה היו סביב המקדש, ואילו ישראל - אדרבה, כל מטרותם היתה לתפוס מלוכה נגד יהודה, שזה הביא את כל ההתדרדרות הנוראה של ירבעם. ונראה,

[יתכן גם לפרש, שזה הולך על שלבים מוקדמים יותר - העליה לירושלים ע"י תלמידי הגר"א, ויום הרג רב הוא השואה. ויתכן, שהמים בהרים הגבוהים אינו אלא התקדמות התשתיות, אך קשה לומר על מצבם - "בכו לא תבכה", שלפי הידוע לי היו נרדפים כאן לא פחות מבחול"ל - אך אינני בקי מספיק].

נאמר בהושע ג גה -
"ואמר אליה ימים רבים תשבי לי לא תזני ולא תהיי לאיש וגם אני אליך כי ימים רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין זבח ואין מצבה ואין אפוד ותרפים אחר ישוּבו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים".

גם כאן מדובר על עם שאיננו חוטא [שומרי התומ"צ שבזמננו], אבל ימים רבים שאין לנו מלך ושר וזבח ומצבה. "אחר ישוּבו בני ישראל" - זה יכול להיות שנאמר גם עלינו, שנשוב לדרוש את מלכות ה' ובית המקדש - ורש"י על אתר מביא מחז"ל, שאין ישראל נגאלים עד שידרשו מלכות ה' ומלכות בית דוד ובית המקדש. ויהי רצון שנזכה לראותם במהרה בימינו.

אקוה שיהיו כדברי תועלת - ואם הדברים ימצאו חן בעיני רואיהם, אוכל להוסיף עוד בעז"ה בל"ג.

אסיים בתודה ובהערכה עצומה על המפעל הגדול, והרי כל תפילותינו המה לראות את יעודנו כעם ישראל בתפארתו, ואת כבוד ה' ומלכותו ומלכות משיחו בקרוב בימינו. וע"כ אין צורך להוסיף מילים של הערכה, רק לברך ולישא תפילה שנזכה שיתקדש בנו שמו הגדול במהרה בימינו.

בברכה,
א.ו. ירושלים

עשרה, ואנחנו אוחזים באמצע קיבוץ גליות - תקע בשופר, ואח"כ צריך להגיע ל'ואשיבה שופטיך כבראשונה' - וזה מוטל עלינו קודם לתקן כמה שאנחנו יכולים את כל עניני הצדק והמשפט, ועל-ידי זה יסייעונו מלמעלה לשלטון גמור של מלכות ה' - ומלוך עלינו אתה ה' לברך.

בישעיה ל, עוסק הנביא במפלת סנחריב ותקופת חזקיהו, אך הדברים מוכיחים, שחלק זה שייך אלינו כדלהלן ונבאופן כללי הרבה דברים שנאמרו לשעתם - אם לא התקיימו, ע"כ הם צריכים להתקיים, כמש"כ "כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם" (ישעיה נ"ג י"א), וכן אמרו בברכות ד. - "ראויים היו ישראל לעשות להם נס בימי עזרא...". ואכמ"ל.]

"כי עם בציון ישב בירושלים בכו לא תבכה חנוך יחנוך לקול זעקך כשמעתו ענוך ונתן לכם אד-ני לחם צר ומים לחץ... ואזניך תשמענה דבר מאחרירך לאמר זה הדרך לכו

בו כי תאמינו וכי תשמאלו" (ישעיה ל יט-כ). הנביא מנבא על עם שישב בירושלים - וכבר איננו בוכה, כלומר צרות הגלות הגדולות כבר מאחורינו - אך הוא איננו במצב של 'ששון ושמחה ימצא בה' - והנביא ממשיך ונתן לכם לחם צר ומים לחץ - מה שאנו חווים יום יום, מי יותר ומי פחות. "ואזניך תשמענה דבר מאחרירך" - מדובר על מצב שבו אין נבואה ונכבר דרשו מכאן רז"ל - "מנין משתמשים בכת קול... (מגילה ז"ג) - אך אפרש לפי ענין המקראן והרוצה לעשות דבר ה' צריך להקשיב היטב וישמע - זה הדרך לכו בו.

וכאן הנביא ממשיך בהבטחה על שפע גדול - "והיה על כל הר גבוה ועל כל גבעה נשאה פלגים יבלי מים ביום הרג רב כנפל מגדלים והיה אור הלבנה כאור החמה...". שנזכה לראותו במהרה בימינו!

גיליתי עיבור גדול ואיכותי

ג.א.

וסוגיה שהעלינו, ממש תענוג עילאי צרוף [הזכרתי איזו משנה באבות, ומיד אמר שיש שם שתי גרסאות, אמרתי לו שאכן על זה רציתי לדבר ולהוכיח כנוסח אחד, ואמר לי שיש על נושא זה ידיעה חשובה בספר הערוך שלא ידעתי, אחר כך אמר לי שכדברי משמע ברמב"ם בפרק י' מתשובה, אך קשה על זה מרש"י קידושין מב, וכו'], ואז אמרתי לעצמי - מענין אם גם הוא הולך לכינוס, והתברר שאכן גם תלמיד חכם גדול זה בדרכו לכינוס.

ראיתי בזה ממש סימן משמים, שמקום זה הוא כינוס לצדיקים.

כמו כן מחמת תקלה לא בא לידי גליון ניסן, וראיתי רק בכנס, וגם הוא עשה עלי רושם כביר, ובפרט נהניתי לראות את כל שיתוף הפעולה עם עשרות ארגונים, ובעיקר שמחתי לראות שיש תוצאות רבות בשטח, ואין זה רק דיבורים.

אני רוצה להודות לכם מאד, באופן אישי מאז הכינוס אני ב"ה קיבלתי כוחות וכלים להאמין שבנין בית המקדש והקמת מדינת הלכה אינם חלום רחוק, אלא משהו שיקרה בעז"ה בשנים הקרובות ממש. אני אומר לעצמי - לפני חמש שנים כזה גדול של חרדים הדורשים דרישת ציון, והנה הלא יאומן קרה, וכשם שזה חלומותינו כל חלומותינו נחזוק נוסף יש לתופעה זו מלבישת התכלת, שעד לפני עשר שנים היה נראה שאין שום סיכוי שזה יחדור לכלל הציבור החרדי, והנה כיום כל אחד שמבין ומודע קצת, יודע שזה רק ענין של זמן, וסביר מאד להניח שתוך פחות מעשר שנים זה יהיה נחלת הכלל.

ג.א.

אל ראשי אגודת 'קדושת ציון',

מראשית הקמת האגודה ועד עתה, עמדתי כצופה מהצד. אפשר לומר, שעד לפני שבוע הייתי סבור שמדובר במשהו של קומץ אנשים משונים והזויים, וקשה היה לי להאמין שיצא מזה משהו בר קיימא.

אמנם כבר כמה חודשים שנתתי הסכמתי להפיץ גליונות 'קדושת ציון' בעירי, אך זאת בתנאי כפול לשמירת סודיות הענין [שעדיין נחוצה!!], ובהדגשה ביני לבין עצמי, שאין אני עצמי מפעילי האגודה, אלא רק אני שמח שהדברים עולים לדיון הציבור, בבחינת 'זכות הציבור לדעת'.

אולם הפתעה גדולה היתה לי לבוא פעם ראשונה לכינוס 'קדושת ציון', לאחר שבכל הפעמים הקודמות נמנעתי מכך במודע, כי לא רציתי להביע שייכות לאגודה.

ועתה באתי להביע הזדהות עם האגודה. והופתעתי לגלות עיבור גדול איכותי בתורה ויראה - חרדים למהדרין, ואפילו לתמהוני הרב עשרות חסידים.

חזיה אישית היתה לי. עליתי ביום חמישי על אוטובוס פנימי בירושלים להגיע לגבעת שאול לכינוס האגודה, והנה בדרך התישב לידי אחד הנראה כרב בישראל עם כרך גדול של שלחן ערוך, אדם עם הדרת פנים, זקן לבן הדור על מידותיו ועם חליפה ארוכה. לפי מבטאו היה נראה אמריקאי, התחלתי לדבר עמו בלימוד, ולהפתעתי הוא שלט שליטה מלאה עד ירידה לפרטי פרטים בכל נושא

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות הרב חיים אינהורן

מי ישורנה, וחזר ואמר 'לכה דודי' כקורא בתורה, וכיון שאמר 'מזמור שיר ליום השבת', עלה הרב ומסר את השיעור הקבוע, שאל מה ששאל, ענה מה שענה, פסק מה שפסק, כך את ה' בלא אמירת 'כגוונא' קודם, צותתיו ענו לו 'ברוך ה' המבורך לעולם ועד', ואני לא ידעתי נפשי - והלא טוב שאל, שמתני מרכבות עמי, אכן מפני מה אין איסור מלאכה בפורים? וכי פורים אינו יום גדול דיו כדי להיות כשבת? באמת זה לא יום טוב, הכל רק כאילו? מי השודד שרוצה לגנוב לי את פורים שלי?! מלבד האיסור לדבר אחרי 'ברכו', חששתי כי כאן בבית הכנסת, להזכיר שם 'פורים' הרי זה בלאו דאורייתא של 'לפני עיוור' ד'בל תסיף', נשאני רגלי לקרוואן השכן ע"ש כ"ק אדמו"ר זצ"ל בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א. לאחר המחאה ברב המקום שכבר אסור להתפלל מנחה, נתישבת עמו לשיחה של הכנה לקבלת שבת בניחותא, 'ילמדנו רבנו - וכי חננס כבודו משפיע לחסידיו, כי פורים גבוה מעל גבוה. אל נא יניף בידיו רבי, למה מותר לחלל פורים? לא רבי, אני לא רוצה לשמוע עוד פעם שמה שפחות זה בעצם יותר', כאן נשבר קולי, 'רבי, תציל אותי, תציל לי את הפורים, רבי', למה פורים זה יום חול?'. כיוון ששמעו החסידים, היו מחרים אחרי ושואלים - 'רבי רבי', למה לא כל שבת פורים?'.
"את הפירוש של התורה אור' על המגילה אתה מכיר? " "לא, מאיפה שאני אכיר?". שמע נא אחי, כן, אליך אני פונה, קורא צדיק שלי, אם גם אתה לא מכיר, אז בא אתי, בא גם אתה תציל

אותו בית הכנסת בו נתכנסתי לקבל פני שבת קדשנו, קרוב הוא אצל מנהגי איניו יוצאי ליטא, ואין להם אלא שירת 'טובים מאורות' לבד, זכר לחורבן נהגו להרחיק משירה וזמרה ומן הדומה לדומה, עד שכו לויים לדוכנם. עם זאת, כשרה הייתה אותה השעה לזמר בה, ומה יחודה של אותה שעה בה מטו סדרי עולם ונשתנו נתיבות אורחו עד כדי עוון ופריצת גדר כזה, לזמר כל הקהל יחדיו בתפילת קבלת שבת בבית הכנסת של חניכי הישיבות? אל לך אחי, אל תמהר לדיננו לחובה, וכבר אמרו רבותינו ז"ל - "אל תדין חברך". אלא - אותו ערב שבת מפני שחל פורים ליצא בתוכו, וכבר צונו חכמינו לבסומי עד דלא ידע, ושליח הציבור מן המדקדקין במצוות הוא, שכך יאה וכך נאה לשליח ציבור של בית הכנסת של אברכים, וכי איזו הוללות יכול אברך חשוב כל כך לעשות בשעה זו של 'עד דלא ידע', יותר מלזמר בקבלת שבת?

תוך שאנו משוררים לה' בלב מלא שיר חדש כי נפלאות עשה, עלה לו לפתע אברך סמוק לחיים לבימה, וזעק 'רבויתי, מחלליה מות יומת!'. לעצמי חשבת, אכן ראויה האזהרה בשעה זו בה שר של בלבול הוא השליט בכל הארץ, אך הוא המשיך לזעוק ופאותיו הכתומות מתנופפים עמו מצד אל צד, 'רבויתי, מחלליה מות יומת, לא להוציא את פורים, מי שיחלל את פורים יהרגו אותו!'. כמובן, שהוללות כזו לא תתכן בבית כנסתינו, גם לא בפורים שחל להיות בערב שבת, עשה מי שעשה מה שעשה, ואף הש"ץ ננער בו והבין, כי אם מתחילין בהוללות - סופה

זה מוכרח ללכת ביחד - וכן של התפרצות ענקית של כל מיני אהבה ושמחה, חייב ללכת ביחד עם הופעה בבגדי יום חול! אל תטעה לומר, שההסבר בזה הוא שפורים שלנו כל כך גדול, עד שהוא יכול לחול אפילו ביום חול. האמת היא, שפורים חייב לחול ביום חול, והרי רק בזכות זה הרווחנו בירושלים פורים משולש! וכאשר שאלו בתלמוד ירושלמי (מגילה פ"א ה"ד) לשם מה צריך שלושה ימים - 'וייעשו אותן (ב)שבת? א"ל לעשות אותם ימי משתה ושמחה - את ששמחתו תלויה בבית דין, יצא זה ששמחתו תלויה בידי שמים'[*].

ר - רגע אח שלי, מה זה פה, מאמר על פורים? - כן, מה הבעיה? - אם זה פורים, אז איפה ה'זונה'פוך הוא? - אה, ה'זונה'פוך הוא של פורים הרי זה פסח. - פסח? מה קרה לך, שתית יותר מדי? פורים הרי זה חלק מפסח, פורים בעצמו קרה בפסח?

יש כאן סתירה! מצד אחד ישנם מקורות רבים, המורים על הקשר בין פורים לפסח, ומצד שני הם ממש הפוכים, כי פסח הוא האבא של הנסים הגלויים, ושל הנסים מעל דרך הטבע, הוא גם, הדוגמה הברורה ביותר לחגים ששוכבים בהם ממלאכה, כי הטבע הושבת בהם, והיום טוב נקרא בתורה דווקא בשם 'שבת'[*]. ואילו פורים הוא ההפך הגמור של כל זה, הוא ראש וראשון לכל הניסים הנסתרים, 'אסתר מן התורה מנין', כל כולו לבוש במלכות של נפלאות בדרך הטבע, והוא דווקא 'לא שבת', 'ויצא זה ששמחתו בידי שמים'!

התשובה היא פשוטה, פשוטה ומתוקה - כי הרי אין טעם לעשות פסח פעמיים, לא חוזרים על

את הפורים שלך, בא, אל תתן לאף אחד לשרוד לך את פורים! בא אחי, בא עמי לטיול מהפנט בחצר גינת ביתן המלך, לנשום אבק כוכבים העולה מתוך התנגשות הענקים של פורים הקדוש המתרסק לו הישר לתוך לועה של השבת. בוא נפרק את המועקה, אם פורים כל כך קדוש, אז למה מותר לחלל אותו?

בא התורה אור (מג"ב כג ד, טס ק ט, ועין גם נקד"ל על מג"ב) ומאיר מיסוד פנימיות התורה - יש חגים, שהחג הוא על נס שבטל את הטבע, נס שבטל והשביית משהו מבריאת הטבע של העולם המכוון כנגד ששת ימי המעשה. לכן צורת החגיגה היא יום טוב ששוכבים בו ממלאכה, גם אם הוא חל באמצע ששת ימי המעשה - ימי החולין. אולם יש חגים על נסים, שלבושים בבגדי יום חול, כלומר חג על נס שמתלבש בדרך הטבע - שזה הלבוש של עולם המעשה. כאן בצורת החג אין טעם ללבוש בגדים של השבתה, כי הרי שום טבע לא הושבת כאן.

אבל למה שנס חגיגי יחליט להתלבש פתאום בבגדי יום חול? כאן הגענו לעיקר הנקודה! כי בנס גדול יותר, הארת ההשפעה של הנס מגיעה ממקום גבוה יותר, ובעצם מהמקום הגבוה ביותר [למקובלים שבינינו - מחכמה עלאה בגלל הדורמיטא דז"א, ח"ע מתלבש בנוק' ומכיוון דיסודה קצר, עטרת יסוד דאבא מתגלה להאיר]. הארה ממקום כל כך גבוה - אם הקב"ה ישחרר אותה להשביית כדרכה, היא לא תשביית רק את הפרט שמפריע עכשיו, אלא מחמת גודל האור היא תשביית את העולם כולו. לכן, מוכרחים להלביש את האור הענק והמסנוור הזה דווקא בלבוש גס וחזק מאוד, ואיזה לבוש גס עכור ושפל יש בעולמנו יותר מהעולם הארצי שלנו [למקובלים - ומרדכי - ח"ע אואיס - יצא מלפני המלך - עטרת היסוד - בלבוש מלכות]. התוצאה של מהלך זה היא פורים, שהוא חג שיושב על הצינור של האור האדיר שמגיע הישר מאור אין סוף, שכמו שהסברנו - זו הסיבה שהוא חייב להיות לבוש בעולם הטבע. לכן צורת החגיגה שלו היא התפרצות עצומה של שמחה אין סוף, אבל דווקא בתוך ימי המעשה.

[*] יש כאן יסוד נוסף חשוב, רק שמוסר מקום לא ניתן להאריך בו, והוא שלא רק שפורים וגאולה אחרונה צריכים להיות נסים דרך טבע, אלא שיש הלכה של 'לעשות אותם' דווקא בידי אדם.

[**] 'והנין את העמר לפני ה' לרצנכם ממחרת השבת' (ויקרא כג ו), 'וספרתם לכם ממחרת השבת (סס טו), 'עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום' (סס טו), ודרך אגב, היום השני של פסח - שהוא היום בו התרחש נס פורים - נקרא כאן בדווקא לא שבת, אלא 'ממחרת השבת'. וראה משך חכמה על שמות יב ז.

לה' שיר חדש כי נפלאות עשה', וכתוב 'והימים האלה נזכרים ונעשים לעשות אותם ימי משתה ושמחה'" (ממוך זאנר המדרש'על על אסמך ח טו).

מדה ההדגשה המיוחדת של הביטוי 'נפלאות'? מבאר המלבי"ם (תהלים קכ) כי במצרים כל סוג של נס מלמד לימוד אחר באמונה, וזה לשונו: "... גדולות, נפלאות, נוראות. והיה במצרים שלשה דברים שהראה להם, א - 'בזאת תדע כי אני ה'', וזה גדולות. ב - 'כי אני ה' בקרב הארץ', וזה נפלאות. ג - 'כי אין כמוני בכל הארץ', וזה נוראות". הוא אשר דיברנו, 'נפלאות' מלמד את שליטת ה' בתוך הארץ, ומדוע דווקא שם 'נפלאות' מורה על זה? נחזור למקום הראשון, שזה כתוב בתורה. בהיות ישראל במדבר

אחרי חטא העגל, כשבקש משה רועה ישראל כפרה על צאנו, ענה לו רבש"ע - "ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרב את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עשה עמך" (שמות זג ט). והקשה על כך קודש הקדשים הרמב"ן, וזה לשון קדשו - "ולא יתכן לפרש שיבטיח לעשות עם ישראל עתה נפלאות אשר לא נבראו מקודם בכל הארץ ובכל הגוים, כי לא נעשו להם נפלאות גדולות אחרי זה יותר ממה שנעשה עמהם מתחלה במצרים ועל הים, אבל נבראו ונעשו עמהם מתחלה יותר גדולות". ומבאר הרמב"ן נ"ע - "אלא שהענין ירמוז אל שכון השכינה בהם ועל היותו עם משה לכבוד ולתפארת **בנעלם ובמופלא**... והקב"ה יראנו **נפלאות** מתורתו". מסביר הרמב"ן, שהמשמעות של 'נפלאות' נגזרת מלשון 'כי יפלא' - כלומר ניסים נסתרים, ולכן נסים גלויים אכן לא יהיו יותר ממה שהיה במצרים, אבל 'נפלאות' - שהם ניסים נסתרים - אכן יהיו! 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קע טז), ובפירושי סידור

סיפור פעמיים, מי שלא הבין בפעם הראשונה, למה שיבין בפעם השנייה? בורא עולם לימד את היסודות של פסח ביציאת מצרים בצורה מושלמת, וממילא מתחייב, שאם ישנה גאולה נוספת, בהכרח היא באה ללמד אותנו דבר אחר, שעדיין לא הבנו. מה לא הבנו בשיעור הראשון? את השיעור של

שיעור ב' על ניסים בדרך הטבע! היות ובשיעור א' של פסח, הבנו שהקב"ה שולט וחזק יותר מהעולם, כעת מגיע שיעור ב' ומלמד שהוא שולט בתוך העולם! בפסח עצמו, למרות שברור שגם בטבע היו נפלאות, מכל מקום הנסים הגלויים הסתירו אותם. פסח זה דבר גדול, אבל חייב גם פורים. דרך הערה אמרו, שהלימוד של פסח הוא 'שבת' - "וביום השביעי שבת", שהקב"ה חזק ואדיר ויכול להשביט עולם ומלואו, ואילו הלימוד של פורים הוא "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ!"

פסח - נעשו בו כל מיני ניסים, אותות, מופתים ונפלאות, והרי ברור, שבלשון הקודש כל סוג מבטא רעיון אחר, ולכן בדרך כלל, כאשר התורה מתבטאת על יציאת מצרים, היא מספרת בסגנון של 'אותות' ו'מופתים', שאלו ניסים גלויים ושוברי טבע, וכמו שנאמר על משה רבנו (דברים זג) - "לכל-האֵתָת וְהַמוֹפְתִים אֲשֶׁר שִׁלַּח ה' לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעוֹ וּלְכָל-עַבְדָּיו וְלִכְלֵ-אֶרֶצוֹ". ואילו הדגש של פורים הוא דווקא ה'נפלאות', וכמו שדרשוהו בגמרא (מגילה זב) על פרק צח בתהילים - "מזמור שירו לה' שיר חדש כי **נפלאות** עשה... זכר חסדו ואמנתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו" - "אימתי ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו - בימי מרדכי ואסתר". ובמדרש - "יתברך שמו של הקב"ה שהוא אוהב את ישראל מכל אומות העולם, וחייבים ישראל להודות ולשבח על כל נס ונס שהקב"ה עושה להם, שנאמר 'מזמור שירו

וכתב ה'קדושת לוי' על פורים (קדושה שניה)
- שדווקא כאשר ה' "כופה את עולמות לעשות רצונו, אז ניכר שהוא ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלהים, שהוא בגו עלמין, זה הוא כשהעולם כמו שהוקבע בה, לא על ידי נסים". ולכן פורים הוא כמו גאולה אחרונה, ולא יתבטל, מפני שהוא נעשה ע"י הטבעים. ומוסיף לבאר איך גם על פי פשט, נסים נסתרים הם גבוהים יותר, מפני שזה מוכיח שה' תכנן הכל מראש, והקדים רפואה למכה, כך שכל המהלך שייד לתכנית המקורית והראשונית של העולם, שהיא בשביל ישראל, וכאן (פקודות ב, וטז) פירש כך על פסוק כי תשא) הוא מסביר נוסח בתפילה (ספס ספרד) שהיו שטעו וראו בו משמעות, שנסי גאולה אחרונה יהיו נסים גלויים, שאנו משלשים בקדושה ואומרים "הן גאלתי אתכם אחרית לראשית". והוא מברר שם, שההפך הוא הנכון - פרושה של אמירה זו היא, שנסי גאולה אחרונה יהיו **בתוך הטבעים** - וגאלתי אתכם אחרית על-פי התכנית של בראשית, ומה היא התכנית של בראשית? בשביל ישראל, שנקראים 'ראשית'. לכן חייב להיות, שהעולם הטבעי שנברא בשביל ישראל יהיה מתואם בצורה טבעית עם צרכי ישראל אשר צריכים גאולה.

ומאחרית כראשית נתקדם לצלול לעומקו של הפסוק הידוע 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מכא 1 טו). וכבר שאל מרן הגר"ח מברסק (הוצא נתיבותי מן הגר"ח על המורה, שמו), שפסוק זה סותר לכאורה למה שנאמר בתורה (דברים לה) "ולא קם אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים", וכיצד יתכן שהנביא מבטיח 'כימי צאתך ... אראנו נפלאות', הרי כבר כתבה תורה ולא קם עוד? (עיי"ש מה סמירן).

ובאמת, שזו ממש הסתירה של פורים, כיצד מצד אחד גאולה ראשונה ואחרונה אחודות זו בזו, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ומצד שני גאולה אחרונה משכחת את יציאת מצרים,

עולם המעשה - שור וחמור וכו' ככל אשר אנתנו לומדים, מכיוון שחלק זה של התורה מגיע מהמקום הגבוה ביותר, לכן כנ"ל - הוא חייב להיות לביש בלבוש גם של עולם הטבע.

התפילה לרוקח - 'לעושה נפלאות גדולות לבדו' -- **נפלאות גדולות שאין בעל הנס מכיר בניסו**, זהו נפלאות גדולות לבדו, ובתפילה אנו אומרים 'עושה נפלאות בכל עת', זהו מה שבני אשכנז מודים בנוסח 'על הניסים' - 'על המלחמות', ועדות המזרח מפארים 'על הנפלאות', הם המה מלחמות הם המה נפלאות, ובק"ק שונים ומשבחים 'ועל הנפלאות ועל המלחמות'.

עבשיו אנחנו מבינים את פלא השיעור כללי של פורים, והוא הוכחת שליטתו של מלך מלכי המלכים בעולם המעשה! ואף בתוך הטבע הוא עושה כבשלו, כך שאינו זקוק לשבירת הטבע בשביל לשלוט בו, אלא הטבע עצמו מוכיח בהתנהגותו מי כאן בעל הבית.

גו, וורט נחמד לפורים, אבל מה זה קשור אלינו? מה, אתה לא מבין? הרי הסיבה שפורים הוא מעין גאולה אחרונה (כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימעא קימעא, ופורים לא יתבטל וכו') היא **בדיוק** בגלל הנקודה הזאת! היות והיא צריכה לבוא בדרך הטבע [*] (ירושלמי מגילה, תורה אור שם [**]).

[*] וזה לשון הרמב"ם בהלכות מלכים יא - "אל יעלה על העתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים, ומחדש דברים בעולם, או מחיה מתים, וכיוצא בדברים אלו שהמפשים אומרים. אין הדבר כן" [ויש כאן דקדוק נפלא ברמב"ם, שאותות ומופתים היוצאים מגדרו של עולם לא יהיו, אבל נפלאות - שהם בתוך גדרו של עולם - יהיו]. ובפרק יב כתב - "אל יעלה על הלב, שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש כמעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג". ובמאמר תחית המתים כתב הרמב"ם (פ"ו) - "המשיח לא יבוקש ממנו שיעשה מופת, שיבקע הים או יהיה מת על צד המופת, מפני שאין מבוקש ממנו מופת אחר שיעודו בו הניבאים אשר התאמתה נבואתם".

וכן כתב המחור"ל (אור חוש על מגילת אסתר ופורים), וז"ל - "יש לך לדעת כי הפך זה הוא, כי מה שלא נעשה גם נגלה במגילה הזאת הוא בשביל גודל הנס, שהוא גדול ביותר, עד שבא ממקום עליון הנסתר, ואי אפשר להיות אותה מעלה בנגלה... וכאשר היה ממקום עליון, שהוא נסתר ונעלם, היה הנס גם כן נסתר ונעלם (עיי"ש פלוקין).

[**] מוסף שם התו"א, שזו הכוונה בכך שהלכות לא התבטלו. בה'לכות', הכוונה לחלק התורה שמדבר על

תמה עוד על הלשון 'אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים'. מה לנפלאות בחו"ל ובגוים... 'אשר לא נבראו בכל הארץ', דגם הארץ נכרתה בזה הברית, כדכתיב בברית האבות 'והארץ אזכור'. והיינו דמצינו כמה ארצות שנחרבו ושוב לא נשאר להם זכר. אבל ארץ ישראל, אע"ג שגם היא נחרבה וגפרית ומלח שרפה כל ארצה... ומכל מקום הרי הארץ בישובה כמו שהיתה. זהו נפלאות שלא נברא בכל הארץ!***] נורא נוראות, מה זה נפלאות? מחדש הנצי"ב, כי הפשט הוא, שאף ארץ ישראל נחרבה - היא חוזרת לפרוח!****]

מעריב, מה מעריב? איפה התפלתי מעריב, אתה שואל, והלא השיכור לא יתפלל? השולחן ערוך לא הרשה לי להתפלל, והאדמו"ר לא הרשה לי לפרוש מן הציבור, עמדתי בתוך דבוקת המתפללים המתעטרין בנשמתין חדתין, ואמתי לפניו יתברך - "רבונו של עולם, עושה נפלאות גדולות לכרך, אין בעל הנס מכיר בנסו, כמה בגדים לובשת היא גאולתך - בגדי שבת, בגדי חול, קיטל ואף בגדי ליצן, ואתה הבטחתנו נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים, מעומק אהבת התגברות השמחה ואהבת גילוי עטרת היסוד דאבא, ובזכות בריתך אשר כרת לנו ולארצך, נופלים אנו לפניך המלך, בוכים שרים ומתחננים - שמתנו בארצך בדור שכולו פורים אחד גדול! וקשה לנו שלא להתבלבל מכל התחפושות, אם מצאתי חן בעיניך המלך, שתלבישנו לבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן, ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ויהי אבותינו שנפלאות תהיינה". ■

***] ולפי"ז יוכן היטב מדוע אחרי שהתורה מבטיחה לנו נפלאות, שזה ניסים נסתרים המביאים את א"י היא מזהירה מיד "שמר לך את אשר אנכי מצוך היום, הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבוס, השמר לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך כי את מובחחם תתצון ואת מצבתם תשברון ואת אשריו תכרתון".

****] וכך נראה פשט הפסוקים כדברי הנצי"ב שם בישעיה מ"ג הנ"ל.

שנאמר 'הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם" (ירמיה כג ט-י). והנביא מבחיר כי הן לא דומות - "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו" (ישעיה נג ט), ויותר מכך דורשת הגמרא בברכות (ג.) על הפסוק בישעיה (מג ט) שמנבא על קיבוץ גלויות - "אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו... וקדמוניות אל תתבוננו - זו יציאת מצרים! הנני עושה חדשה עתה תצמח". אז מה צריך לעשות, קדמוניות אל תתבוננו, או אראנו נפלאות?

ואם כן יוצא, שהתשובה היא ממש בגדר ג'ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך' - אכן ביחס לאותות ומופתים שהם נסים גלויים, לא קם כמשה, ואין שום טעם לעשות פסח פעם שניה. הקב"ה העביר את השיעור, והמסר נקלט, זה נכון, אבל מה לא נקלט - ה'נפלאות', הנסים הנסתרים בדרך הטבע, אשר מלמדים כי מלכותו בכל משלה. אז על זה! יש הבטחה - "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכמו שכתוב בפסוק שם***] - "ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים", וביאר הרמב"ן - "בנעלם ובמופלא. והקב"ה יראנו נפלאות מתורתו". והעמיק על זה מרן הנצי"ב בהעמק דבר שם, וז"ל - "נגד כל עמך אעשה נפלאות וגו'. כבר תמה הרמב"ן ז"ל איזה נפלאות נעשה במדבר מאז מה שלא נעשה עד כה. ואני

[*] וכן ברש"י על בראשית רבה (כג, ט) וכן משמע בגמ' בנדה (ל"ג ע"ב) מאי דכתיב: "עושה נפלאות לכבוד וברוך שם כבודו לעולם" - אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו! וכן בילקוט תהילים (תפס"ג). נפלאות גימטריה 'משיח בן יוסף' [הגר"י שורץ זצ"ל] וגם גימטריה של 'הציונות'. כמובן הכוונה לציונות של תלמודי הגר"א והבעש"ט וממשיכי דרכם ולא של נבי המושג הקדוש.

**] מלבד שזה פירוש המילה 'נפלאות', נראה שלפסוק זה הכוונה כימי צאתך אראנו נפלאות, שעל זה נאמר בתורה במפורש אעשה נפלאות, וכימי צאתך הולך גם על הזמן שהלכו במדבר, כראותא בהריא על פסוק זה של אראנו נפלאות שזה כמו במדבר. ראה בלקח טוב (מנצדל ל"ג ע"ב ג' וגם ע"ד).

שבת ויהי - חבר

רשמים משבת ויהי בגל האבות הקדושים בחברון

לאחר התפילה, עבר הציבור לסעודת חקל תפוחין קדישין באולם גוטניק החדש והמפואר. השולחנות היו ערוכים בצורה מרשימה, שלט גדול מקבל את פני הציבור בברכת 'ברוכים הבאים'. האולם מלא מפה לפה בבני התורה המסולאים בפז. במהלך הסעודה שרו ונשמעו דברים קצרים מפי כמה מהמשתתפים. אחד המשתתפים, הרב י.ל. שזו לו הפעם הראשונה להשתתף באירועים של האגודה, התרגש מאוד מהחיבור המפעים של כל חלקי הציבור החרדי, נעמד לדבר על החיבור האמיתי לארץ, והאמירה החשובה ביותר של כל המשתתפים כאן היתה, שאהבת הארץ שייכת לנו, הציבור החרדי. ואכן היה מדהים להוכיח כיצד הברית שלנו עם הקב"ה ע"י ארץ ישראל מבעירה את הלבבות באש של קדושה ואהבת ה' בכל הסוגים והגוונים של היהדות החרדית -

היו שם חסידים וליטאים, אשכנזים וספרדים, אמריקאים, צרפתים וישראלים, זילברמנים וקנאים, בחורים וזקני תלמידי חכמים, היו מכל מגוון החסידויות והישיבות הקדושות - פוניבז' כזאת ופוניבז' אחרת, כולל כל הפרדוקסים הפנים-חרדיים, נפלא!

והמדדהים ביותר זו האחדות הנעימה ששררה בין כל המשתתפים בהרמוניה מלאה.

היו בחורים משייבות רבות:

להלן רשימה חלקית - לזוית, פחד יצחק, מיר-ברכפלד, מיר, נתיבות חכמה [וולפסון], אורחות תורה, רינה של תורה - כרמיאל, חברון החדשה, קול תורה, קפלן החדשה, מאמר מרדכי, פוניבז', אדרת אליהו, חיי תורה, באיאן, אמשינוב, באבוב, בעלז, צאנו, סלונים, ויזניץ, ערלוי, טשרנוביל, דארג וסאטמר.

"אשא עיני אל ההרים - ההורים" (נרמטית רנה)

סמ 3.

שורות אלו נכתבות כשהלב עולה על גדותיו אחרי השבת המרוממת שעברנו, והדברים נכתבים כדי שנוכל לשתף את החברים שנבצר מהם להשתתף. אז הבה ננסה להכניס אתכם לאוירה.

כבר ביום שישי החלה ההתרגשות הגדולה - נוסעים לשבת לאבות הקדושים. עבור רוב המשתתפים, היתה זו פעם ראשונה בחיים - שבת בחברון, עד כדי שיש שכאלו שעבורם זו הפעם הראשונה 'לנשק את קברי אבותינו הקדושים' [כלשון הרמב"ם באגרתו, בה מתאר הוא את מסעו בארץ הקודש - "ובאחד בשבת, ט' בחודש חשוון יצאתי מירושלים לחברון, לנשק קברי אבותי במערה... ושני ימים אלו [גם היום שבא ירושלימה לראשונה]... נדרתי שיהיו יום טוב ותפילה ושמחה לה' לאכילה ולשתייה...].

האוטובוסים היו מלאים מפה לפה והמארגנים לא הפסיקו מלקבל טלפונים על הציבור הגדול שעומד בתחנות למעלה משעה, ואף אוטובוס לא עוצר עקב העומס הגדול. אך ב"ה, לבסוף אף אחד לא נתקע. שלחו אוטובוסים נוספים, וכולם הגיעו בשלום לפני כניסת השבת.

עם שמיעת הניגונים במערכות הכריזה המכריזים על כניסת השבת, התקבצו ובאו מאות בני הישיבות אל מערת המכפלה. התפילה בקבלת שבת עם החזן הנודע רבי משה פישר, מלווה בשירה ובזמרה, באולם שבמרכז המערה. האוירה היתה מיוחדת והתרוממות הרוח הייתה נכרת על פני האורחים הרבים בכחינת "הדרא דלא אפשר למפרט בשפוחתא". לאחר התפילה נשארו עוד לשמוח לכבוד שבת מלכתא.

א. האם 'שבת ויחי' בחברון זה משהו חד-פעמי, או דבר קבוע?

שבת ויחי נועדה להיות אירוע קבוע בכל שנה, במטרה לתת לציבור החרדי - את ההזדמנות לחוות שבת בחורי הישיבות - את ההזדמנות לחוות שבת שלמה במחיצת האבות הקדושים, ולשאוף מהאווירה המיוחדת של עיר הקודש חברון. 'שבת ויחי' נוסדה בשנת תש"פ, אך לאחר מכן היתה הפסקה של שנתיים בגלל נגיף הקורונה, והשנה חזרנו לעיר חברון בכוחות מחודשים.

ב. למה דווקא בעיר חברון?

העיר חברון היא ערש ההיסטוריה היהודית, בה גרו ונקברו אבותינו ואמותינו, וחלק גדול מהמתואר בספר בראשית קשור במישרין או בעקיפין לחברון. מלבד זאת, ניתן לומר שהעיר חברון היא גם ערש הישיבות הקדושות בארץ הקודש בדור האחרון, כאשר הישיבה הליטאית הראשונה שקבעה את מושבה בארץ הקודש בדורות האחרונים היא ישיבת סלבדוקה, שנוסדה בעיר חברון ע"י מרן ראש הישיבה הגר"י סרנא זצוק"ל כבר בשנת תרפ"ד, הרבה לפני ששייכות כמו פוניבז', מיר ואחרות עלו ארצה בעקבות השואה הנוראה.

ג. למה צריך עוד שבת בחברון, מלבד 'שבת חיי שרה'?

שבת חיי שרה היא שבת עם אופי ציוני-דתי, גרדי הצניעות לא תמיד תואמים את הנהוג בציבור החרדי, וקשה להתארגן עם סעודות בהכשרים מהודרים. בשבת ויחי אנחנו שמים דגש מיוחד על הצביון החרדי, המשתתפים הם בני ישיבות, האוכל בהכשרים המהודרים ביותר, והאווירה הרבה יותר מתאימה לבני הישיבות.

י"ד תשפ"ג

נכתבו ע"י אהרן המשתתפים

ובולם יחד יושבים במסיבה אחת ומזמרים ומרננים בהרמוניה מלאה, נהגו כבוד ואחוה אחד בשני, וזו היתה דוגמא נפלאה לאהבת ישראל שמקרכת את הגאולה.

לקראת סוף הסעודה הגיע ראש העיר של חברון היהודית אייל גלמן, שסייע רבות למען הצלחת השבת, ונשא דברים, תוך שהוא מרחיב אודות ההתישבות היהודית בחברון.

לאחר הסעודה יצאנו לסיור למערת המכפלה, אותו הוביל הרב מאיר גולדמינץ. הסיור לא נערך בתוך המערה, אלא דווקא מחוצה לה. כשהרב מאיר מלמד את פסוקי קנית המערה ומשווה אותם מול המציאות בשטח, הדברים מאירים באור אחר

לגמרי. **יִימֵן לִי אֵת מַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לֹא אֲשֶׁר בְּקֶצֶה שְׂדֵהוּ.** היכן נמצאת השדה? היכן זה 'קצה השדה'? מדוע דווקא שם? אם כן, היכן בדיוק נמצאת המערה?

ואנו עומדים ליד המבנה שמעל מערת המכפלה, מתבוננים דרך פסוקי התורה, ובוחנום אותם מול המציאות בשטח, שומעים סיפורים מרתקים על אנשים שניסו להכנס ממש פנימה, אל מה שתחת המבנה. האם הם הגיעו אל המערה עצמה? אולי רק סמוך אליה? ואנו מנסים לגלות באיזו נקודה בדיוק, ותחת איזה 'אולם' נמצאת מערת המכפלה עצמה, היכן בדיוק נמצאים

ובמהלכו נשמעה הרצאה מרתקת מאת נעם ארנון, מותיקי חברון ודובר הישוב המיתולוגי. כמו-כן האזין הציבור בקשב רב לדברי הרב בצלאל גנו.

במהלך הסעודה נשמעו פרקי חזנות בדואט מיוחד מהאחים פישר ובסיוע הקהל. ובסיום הסעודה נעמד על הכסא הבה"ח נתן לוינ' ושורר עם הציבור במנגינה הידועה אך במילים הללו -

'לכבוד חלקת חמדתי, ארץ צבי נחלתי. נקשרה על לבבי, ארץ מגורי אבי, ועל שולחני אביא, פירות חלקת חמדתי.

לכבוד חלקת חמדתי, ארץ צבי נחלתי. תחומי הטהרה, עפרה ואוירה, לא תהיה כארץ גזרה, ממלכת כהונתי.

לכבוד חלקת חמדתי, ארץ צבי נחלתי. נוי פנים מצהיבה, אחד לילודי בה, ופי שנים לעולים לראותה, יודעי דיני ודתי. לכבוד חלקת חמדתי, מאירת עיני בתורת'.

אחרי הסעודה החל הסיור המיוחד של הרב גולדמיניץ. הרב גולדמיניץ פתח בסקירה כללית של תולדות חברון, החל מאברהם אבינו, דרך כלב בן יפונה, דוד המלך, בית שני וההתיישבות המתחדשת בשיבת ציון של ימינו. זכינו, ומשפחת לשם הזמינה אותנו אל ביתה 'בית לאה', אשר הוא בית ישן חדש. 'ישן' - כי הוא בן מאות שנים. 'חדש' - כי רק לפני שנים ספורות החלו לגור בו יהודים. אבי המשפחה, איתמר, סיפר לנו על החוויות של כניסה לבית בחברון.

משם המשכנו אל שכונת אברהם אבינו, על בתי הכנסת העתיקים שבה. עמדנו ליד בית הכנסת אברהם אבינו, ושמענו על המקום בבנינו ובחורבנו, על הקהילה הספרדית שהקימה את הישוב היהודי בחברון עוד לפני כ-500 שנה, ועל המצב הכואב של המקום החרב לאחר פרעות תרפ"ט. ובעיקר, שמענו על יהודי יקר בשם פרופ' בן ציון טבגר, שויתר על כבודו והדר במעמדו, והלך לגאול את המקום מחורבנו, משממונו, ומבזיונו^[*].

[*] מענין לראות כיצד מנגלגלין זכות על-ידי זכאי, וזכה פרופ' טבגר, שבנו הרב אליהו טבגר - תלמיד חכם מובהק המתגורר בקרית ספר ומשמש כראש ישיבת תורת חיים במוסקבה - היה האיש שהצליח להפיק את התכלת מהחלוץ הידוע בשם ארגמון קההקוצים, ובכך גאל מתהום הנשיה מצוה שנשתכחה מישראל במשך יותר מאלף שנים!

קברי אבות השמחים בכנים השבים אליהם. מה זה אומר על מקום תפילותינו היום?

משם הלכנו אל מקום 'המדרגה השביעית' - המקום שעד אליו הורשו היהודים להגיע במשך מאות השנים של שלטון מוסלמי בארץ. המדרגות כבר אינן קיימות, אך מקומן ידוע. להיכן הובילו המדרגות הללו? מה מיוחד דווקא במדרגה השביעית? אולי רבש"ע כיוון כאן למשהו עמוק יותר ממה שחשבו המוסלמים?

בהמשך חזרנו למסיבת עונג שבת, שמענו את דברי התורה של ראשי קדושת ציון הרב חיים איינהורן, יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין והרב בצלאל גנו, תוך כדי שירי דבקות של שבת, שהמשיכו עד השעות הקטנות של הלילה.

"האיר פני המזרח עד שבחברון" - ברן יחד כוכבי בוקר, האויר הזך השורר בחברון בשבת בבוקר סמוך לשערי גן עדן הוא ממש בחינת מעין עולם הבא...

בהנין החמה כבר התקיים המנין הראשון שהתפלל במערת המכפלה.

המנין המרכזי נערך בהשתתפות החזן הרב משה פישר, אשר קולו הערב הדהד בכל שטח המערה.

כמו"כ התקיים מנין נוסף לקראת סוף זמן תפילה, בו התפלל החזן הרב חיים יצחק פישר.

בקריאת התורה עבר בנו רטט כשקראנו את הפסוקים - 'וַיְצַו אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נְאֻסָּף אֶל עַמִּי, קָבְרוּ אוֹתִי אֶל אֲבֹתַי אֶל הַמַּעְרָה אֲשֶׁר בְּשֵׂדֶה עֲפְרוֹן הַחֲתִי. בַּמַּעְרָה אֲשֶׁר בְּשֵׂדֶה הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מְרַא בְּאֶרֶץ פְּנֵזֶן, אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת הַשֵּׂדֶה מֵאֵת עֲפְרָן הַחֲתִי לְאַחֲזֹת קָבֵר. שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת אַבְרָהָם וְאֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת יִצְחָק וְאֶת רֵבֶקָה אִשְׁתּוֹ, וְשָׁמָּה קָבְרַתִּי אֶת לָאָה. מִקְנָה הַשֵּׂדֶה וְהַמַּעְרָה אֲשֶׁר בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי חֵת'.

גם בהפטרה התרגשנו, כשסופר שדוד המלך מלך בחברון.

לאחר התפילה נערך קידושא רבה באולם,

ד. למה דווקא בפרשת ויחי?

בדומה לפרשת חיי שרה, שנבחרה על ידי בני הציונות הדתית מכיוון שבה אנו קוראים בתורה על קניית מערת המכפלה וקבורת אברהם ושרה, כך גם בפרשת ויחי, התורה חוזרת ומזכירה את קניית המערה, ואנו קוראים גם על קבורתו של יעקב אבינו במערת המכפלה, מה שהשלים את קבורת ארבעת הזוגות של האבות והאמהות במקום. קבורתו של יעקב אף נעשתה תוך מסירות מיוחדת, כידוע, אחר שבני ישראל כבר ירדו מצרימה, והיה זה אירוע בעל חשיבות עליונה בזכירת היעוד של עם ישראל לשוב לארצו, כפי שהנחילו מדור לדור עד ביאת משה גואלן של ישראל.

ה. כמה אנשים משתתפים ב'שבת ויחי'?

בפעם הראשונה השתתפו כ-80 איש, מתוכם כ-50 בחורי ישיבות והשאר משפחות, והשנה השתתפו קרוב ל-200 איש, מתוכם כ-100 בחורי ישיבות, והשאר – משפחות של רבני האגודה ואורחים נוספים. חשוב לציין, שציבור המשתתפים מורכב מכלל החוגים במגזר החרדי – אשכנזים וספרדים, ליטאים וחסידים, ממגוון רחב של ישיבות ברחבי הארץ.

החזון שלנו הוא שבעז"ה מספר המשתתפים יכפיל את עצמו בכל שנה, עד שנגיע לציבור ענק של בני ישיבות, שיגיעו בכל שנה לשבות ליד מערת המכפלה.

ו. מה עושים המשתתפים במהלך השבת?

כמובן, שחלק גדול מהזמן מוקדש לתפילות מרוממות במערת המכפלה, וסעודות שבת באווירה מיוחדת. מלבד זאת מתקיימים במהלך השבת שיעורים והרצאות מרכזיים

גם שמו של בית הכנסת אברהם אבינו לקוח ממסורת מרתקת. מספרים כותבי העתים של יהודי חברון, על שנה אחת, בה שהו ביום הכיפורים רק תשעה יהודים בחברון, והיה חסר העשירי להשלמת מנין. בהכנס החג הגיע יהודי אלמוני, הדרור זקן, ובזכותו נתקיימה בחברון תפילה במנין. במוצאי החג רצו להזמין אותו לסעודת שבירת הצום, אך האיש נעלם. הוא הופיע שוב בחלומו של רב הקהילה וסיפר לו כי הוא אברהם אבינו. בעקבות סיפור זה נקרא בית הכנסת הספרדי בחברון בית הכנסת על-שם אברהם אבינו.

בסמוך לו נמצא בית כנסת חב"ד העתיק בעולם, שנבנה על ידי הקהילה החב"דית בחברון. לחב"ד קשר עמוק לחברון, והיא היתה הקהילה החב"דית הראשונה בארץ ישראל. זכות מיוחדת יש לחברון במסורת החב"דית, מאז עלייתה ארצה של הרבנית מנוחה רחל – בתו של האדמו"ר האמצעי ונכדתו של בעל התניא, אשר רוממה את קהילת חב"ד בעיר. היא זכתה אף להטמן בבית העלמין בחברון.

מוחמת קוצר הזמן, מיד אחרי הסיפור על החנויות שבשוק, עלינו לאדמות ישי – תל רומיידה, הלא היא חברון המקראית – 'תל חברון'. עברנו בדרכנו ליד 'מעין אברהם' המשמש לטבילה ולטהרה, והגענו אל מרום ההר, אל גג הבנין הבנוי עליו, וצפינו על חברון וסביבותיה.

פסוקי התנ"ך שגורים על לשונו של הרב גולדמינץ. 'וישלח'ו מעמק חברון' – מהו עמק חברון? ידועים דברי חז"ל, אך הם גם למדונו שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, וזכינו להבין את פשט הפסוק כפי שבא לידי ביטוי בשטח. הרב גולדמינץ מחבר את הפשט עם דרשת חז"ל, ואנו נוכחים לראות, כי כאשר לומדים את התנ"ך במקומות עליהם נכתבו הפסוקים, הדברים מתפרשים ומובנים באופן הרבה יותר עמוק.

התבוננו בשטח, ונזכרנו בדברי המרגלים

- ערים גדולות ובצורת בשמים'. כשמתבוננים מתל חברון על ההרים והעמקים מסביב, מבינים מדוע 'נהי בעינינו כנגבים וכן היינו בעיניהם', ומדוע עבור יליד מצרים המתבונן על העיר מלמטה, היא נראית כבצורה המגיעה לשמים.

ואם נמצאים בתצפית כזו נפלאה עם מבט פנורמי כזה רחב, אי אפשר לוותר על סיפורי בית העלמין של חברון, על זיהוי הבנין של ישיבת 'כנסת ישראל', הלא היא ישיבת חברון המפורסמת. אך חבל שזמננו היה כה קצר, ולא הספקנו לשמוע על בנין חברון המתחדשת.

לאחר מכן ירדנו לכיוון ביתו של איש חברון וידיד אגודת 'קדושת ציון' משכבר הימים, ברוך מרזל, המתגורר בצמוד למקום שבו נמצא רחוב מתקופת אברהם אבינו. שמענו הסברים על הממצאים הארכיאולוגיים, וכן על ההיסטוריה של ההתישבות שם. ברוך מרזל מספר, כי בעת שחפרו באזור ומצאו שכבות רבות המעידות על התישבות רבת שנים באזור, היו כמה ארכיאולוגים שמאלנים, שמדי פעם היה שואל אותם - 'נו, כבר מצאתם את הפלשתינים?'

כולם צוחקים, והמסר ברור - לעם ישראל שורשים עמוקים בארצו, ואילו האויב הערבי אינו אלא אפיזודה חולפת. השמש

החלה להעריב, ואת תפילת המנחה התפללנו בקבר ישי ורות. חזרנו לאולם לסעודה שלישית, במהלכה נשמעו דברים מפי הרב יוסף אליהו שטיינברג, הידוע כראש וראשון לכל דבר שבקדושה, וגם כאן הצליח להלהיב את הציבור. כמו-כן שמענו דברי חזיון מברוך מרזל

ומחבר הנהלת האגודה הרב חיים יצחק פישר, שהודה לכל המארגנים ולבחורים החשובים שעמלו ללא לאות להצלחת השבת.

השאלה שנותרה פתוחה לאחר שנשאלה מאות פעמים:

מתי 'קדושת ציון' עושה עוד פעם שבת?

אולי בחודש הבא, אולי עוד חודשיים, לא יכולים לחכות שנה שלמה...

האגודה, בני העיר חברון ואורחים נוספים, וכן סיורי הכרות עם מבנה מערת המכפלה ושאר האתרים ההיסטוריים של העיר חברון.

ז. אם לא התוודעתי השנה לשבת המיוחדת, איך אני יכול להתעדכן על השבתות הבאות ואירועים נוספים של האגודה?

פרסמנו על השבת במגוון מקומות, בהם גליון 'קדושת ציון' - טבת, רב-המסר של האגודה המופץ בדוא"ל, הקו הטלפוני ועוד. ניתן להתחבר לדוא"ל של האגודה על ידי שליחת בקשה לכתובת [office.kdst@gmail.com](mailto:kdst@gmail.com)

כמו-כן ניתן להתחבר לקו הטלפוני, פרטים במספר 055-6775435.

ח. מי עוד מעורב בארגון השבת, מלבד אגודת 'קדושת ציון'?

בארגון השבת לקחו חלק גם ראשי הישוב היהודי בחברון, ובפרט ידידנו הרב ברוך מרזל תושב העיר. נציין גם את ראש העיר מר אייל גלמן, הרב דני כהן האחראי על בית חב"ד בחברון, שהעמיד לרשותנו את 'אולם גוטניק', וכן ארגון 'הכנסת אורחים - חברון' של הרב ישראל ברמסון, ועוד. תודתנו וברכתנו שלוחה לכלם.

הילולת הגה"ק רבי יששכר שלמה טייכטאל זצ"ל, בעל 'אם הבנים שמחה'

הונגריה, ליטא, ופולין אותם היה פוגש בעיירת המרפא פישטיאן, ועדויות מפי גדולי ישראל שהושפעו מספריו. כמו כן ייחד את הדיבור על ספרו המונומנטלי 'אם הבנים שמחה', אותו כתב במסירות נפש בשנות הזעם, בהיותו מסתגר בעליית גג מאימת הרשעים, ובו פרס את משנתו היוקדת, הקוראת לבני היהדות הנאמנה להתאגד יחד ולעלות לציון ברינה, ולתת יד ביישוב ובניית הארץ. הוא סיפר עוד כי האדמו"ר ה"אמונת אברהם" מפיטסבורג זצ"ל העיד בפניו, כי ספרו של הרב טייכטאל "אם הבנים שמחה" הוא שהביאו לעלות לארץ ישראל, וכן כי הרה"ק מצאנז-קלויזנברג זצ"ל התבטא בביטויים מפליגים על הספר, שהוא 'תורת אמת'.

הנוכחים הופתעו לשמוע גם על הסכמתו של האדמו"ר מסאטמר זצ"ל, מחבר ספר "ויואל משה" הנוקט בשיטה שונה מזאת של הרב טייכטאל, להדפסת הספר "אם הבנים שמחה" באותו בית הדפוס שהדפיס את ספריו שלו עצמו, כפי שסיפר בנו של הרב סנדר דייטש, ראש הקהל בסאטמר ובעל בית הדפוס.

את האירוע הנחה הרב בצלאל גנו שליט"א מרבני אגודת קדושת ציון ועורך המדור "בעקבות הספר הקדוש אם הבנים שמחה".

בשבת קודש פרשת שלח חל יום היא"צ הע"ח לפטירתו של הגה"ק רבי יששכר שלמה ב"ר יצחק טייכטאל זצוק"ל הי"ד, אב"ד פישטיאן ומחבר הספרים "שו"ת משנה שכיר" ו"אם הבנים שמחה".

כמוצאי שבת התכנסו עשרות מבני משפחתו וההולכים בדרכו לסעודת ההילולא בעיר אשדוד, בהשתתפות נכדיו הגאון החסיד הרב יוסף צבי ברייער שליט"א, ראש ישיבת בעלזא בית חלקיה והמלחין הנודע בחצר הקודש בעלזא, והגאון החסיד הרב ידידיה ברנדסדורפר שליט"א, מראשי ישיבת חידושי הרי"ם תל אביב. האירוע נערך בחסות אגודת 'קדושת ציון' - התאחדות החרדים לדרישת ציון בארץ הקודש.

הרב טייכטאל נולד בעיר האלאס שבהונגריה, כב"ד שבט התרמ"ה, וכיהן כרב עיירת המרפא פישטיאן, במחוז נייטרא שבמערב סלובקיה. מלבד כהונתו כרב העיר, ייסד הרב טייכטאל בעיר את "ישיבת מוריה" בראשה עמד עד פרוץ מלחמת העולם השנייה. בשלהי המלחמה נרצח הרב טייכטאל על קידוש השם ביום י"ג שבט תש"ה.

את הנאום המרכזי נשא הרב ברייער שליט"א, אשר הזכיר בדבריו את השקיעות המופלגת של הסבא בלימוד התורה, את קשריו עם גדולי ישראל מרחבי

ינו הר"ג רב משה ברנדסדורפר, ראש היכל הוראה, נואם על סב האגון זצ"ל הי"ד, בהילולא אשתקד, בירושלים

הרב יוסף צבי ברייער והרב ידידיה ברנדסדורפר

כעילות חנוכה בשער הכותנה

[תמונה משחרית בשער הכותנה]

במשך ימי החנוכה, התקיימה תפילת שחרית כותיקין עם הלל בשער הכותנה, בהשתתפות הרב צבי פסח דנציגר ר"מ בישיבת אדרת אליהו, הרב אפרים זילברמן רב ק"ק אדרת אליהו - מוצד, כ"ק האדמו"ר ממבקשי אמונה, ועוד רבנים חשובים. לאחר התפילה התקיימו סיבובי שיעורים.

כמו כן, התקיים סדר לימוד בלילות חנוכה כולל תפילת מעריב והדלקת נרות, וכן סדר משומר בליל שישׁי.

עלה נעלה

המעוניין ליטול חלק בהקמת ישוב חרדי בדרום בנימין נא ליצור קשר עם הרב נתנאל רומנברג - 058-3258603 או עם הרב ישראל מאיר ניתאי - 050-4198117
israelmeirn@gmail.com
נב. הנושא בתיאום עם הגורמים הרלוונטיים בהתיישבות ובכמחון.

הודעה חשובה

לנוכח המצב הכמחוני שנוצר בעקבות האירועים האחרונים, וביתר שאת אחר הפיגוע הנורא בנוה יעקב, ניתן לפנות למל: 053-315-6745 לשם קבלת הדרכה בכל הקשור להוצאת נשק ולימוד השימוש בו. כמו-כן אנו קוראים לכל מי שיכול, שילמד עזרה ראשונה, ובכך יוכל להציל חיי אדם בשעת הצורך.

מוצאי שבת מרכזים, בסניכים בכל רחבי הארץ

סעודת מלוה מלכה בכל מוצאי שבת מרכזים, בה נתחזק בדרישת ציון על מרתת הקודש, תוך דיבוק חברים ודיונים בנושאים שונים העומדים על הפרק.

מתקיימת במקביל בסניפים השונים. ירושלים \ בני ברק \ ביתר עילית \ בית שמש \ מודיעין עילית \ אשדוד \ צפת ועוד

לפרטים: 053-319-1618

KDST.SHUTAFIM@GMAIL.COM

[מלוה מלכה באחד הסניפים]

וכל העוסקים בצרכי ציבור באמונה

ברכותינו לחברנו היקר העומד לימין האגודה, ח"כ הרב משה שמעון רומ, להגל התמנותו לנציג אגודת ישראל בכנסת, לייצג את דבר ה' ברמה ולקדם את ענייני התורה, לומדיה ומקיימיה בארץ הקודש. יה"ר שתזכה לקדש שם שמים בעשייתך הברוכה!

הרב רומ בהשתתפותו במעמד קבלת הפנים לעולים החדשים [סקירה נפרדת בגליון זה]